

3. ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Shrnutí

3.1.1 Celková veřejná podpora VaV v soukromých podnicích – základní údaje

V roce 2014 český stát vynaložil na podporu výzkumu a vývoje (dále jen VaV) formou přímé a nepřímé veřejné podpory celkem 30,3 mld. Kč. Soukromé podniky získaly z této částky jednu pětinu, tj. v absolutním vyjádření 6 mld. Kč. Téměř dvě třetiny této částky (3,8 mld. Kč) připadaly na podporu přímou a více jak jedna třetina (2,3 mld. Kč) na podporu nepřímou získanou formou daňových odpočtů výdajů na VaV od základu daně z příjmů.

TAB 1: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – základní údaje

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
a) absolutní hodnoty (mil. Kč)										
Veřejné zdroje celkem	4 157	4 531	4 877	4 501	5 091	5 599	7 652	8 311	7 956	7 625
Domácí celkem	3 910	4 420	4 728	4 347	4 739	4 914	6 422	6 545	6 251	6 041
Přímá podpora	3 049	3 367	3 524	3 327	3 690	3 597	4 586	4 562	3 954	3 778
Nepřímá podpora	861	1 053	1 204	1 020	1 049	1 317	1 836	1 983	2 297	2 263
Zahraniční*	247	111	148	154	352	684	1 230	1 766	1 705	1 583
b) podíl na celkových podnikových výdajích na VaV (%)										
Veřejné zdroje celkem	20,1%	18,7%	17,8%	17,0%	19,6%	20,1%	23,5%	22,6%	19,9%	17,0%
Domácí celkem	18,9%	18,3%	17,3%	16,4%	18,2%	17,6%	19,7%	17,8%	15,6%	13,5%
Přímá podpora	14,8%	13,9%	12,9%	12,6%	14,2%	12,9%	14,1%	12,4%	9,9%	8,4%
Nepřímá podpora	4,2%	4,4%	4,4%	3,9%	4,0%	4,7%	5,6%	5,4%	5,7%	5,1%
Zahraniční	1,2%	0,5%	0,5%	0,6%	1,4%	2,5%	3,8%	4,8%	4,3%	3,5%

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

Za roky 2010 až 2014 ušetřily soukromé firmy prostřednictvím daňové podpory VaV téměř deset miliard korun a prostřednictvím přímé podpory získaly ze státního rozpočtu ČR na VaV dalších dvacet miliard korun. Český stát se tak za posledních pět let podílel formou přímé a nepřímé veřejné podpory celkem 30 mld. Kč (16,5 %) na financování VaV prováděného v soukromých firmách. V uvedeném období dosáhl tento podíl nejnižší hodnoty v roce 2014, kdy soukromé podniky prostřednictvím domácí přímé a nepřímé veřejné podpory financovaly 13,5 % ze svých celkových výdajů na VaV. V roce 2012, kdy financování VaV prováděného v soukromých podnicích z veřejných domácích zdrojů dosáhlo svého maxima (6,6 mld. Kč), se tento podíl téměř přiblížil hranici jedné pětiny (18,9 %).

Kromě výše uvedené veřejné podpory pocházející z domácích zdrojů, financovaly soukromé podniky svůj VaV i z veřejných zahraničních zdrojů. Konkrétně v roce 2014 získaly především ze zdrojů EU dalších 1,6 mld. Kč a za posledních pět let (2010 až 2014) celkem 7 mld. Kč. Financování VaV ze zahraničních veřejných zdrojů se tak v tomto období podílelo ze 4 % na celkových výdajích soukromých podniků na VaV.

Dohromady soukromé podniky získaly v roce 2014 pro svůj VaV ze všech veřejných zdrojů prostřednictvím přímé a daňové podpory 7,6 mld. Kč, tj. sice o 0,7 mld. Kč méně než v roce 2012, ale stále o 2 mld. Kč více než v roce 2010. Výše uvedená částka 7,6 mld. Kč jinými slovy znamená, že v roce 2014 do soukromých podniků šlo 17,5 % z celkového objemu prostředků z veřejných zdrojů určených na financování VaV v České republice. Jde o nejnižší podíl za posledních deset let.

Pokud se zaměříme na podíl financování VaV v soukromých podnicích z veřejných zdrojů na celkových výdajích státního rozpočtu ČR, tak v roce 2014 dosáhlo toto financování 0,63 %. Samotná nepřímá podpora VaV se rovnala 0,19 % a přímá podpora ze státního rozpočtu pak 0,31 % (podíly na státním rozpočtu). Zbytek připadal na financování z veřejných zahraničních zdrojů. Podrobnější informace za posledních deset let jsou uvedeny v následující tabulce, která obsahuje i údaje o financování VaV v soukromých podnicích z veřejných zdrojů ve vztahu k HDP České republiky.

TAB 2: Financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů – základní poměrové ukazatele

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
a) podíl na celkových výdajích ze státního rozpočtu ČR										
Veřejné zdroje celkem	0,45%	0,44%	0,45%	0,42%	0,44%	0,48%	0,66%	0,72%	0,68%	0,63%
Domácí celkem	0,42%	0,43%	0,43%	0,40%	0,41%	0,42%	0,56%	0,57%	0,53%	0,50%
Přímá podpora	0,33%	0,33%	0,32%	0,31%	0,32%	0,31%	0,40%	0,40%	0,34%	0,31%
Nepřímá podpora	0,09%	0,10%	0,11%	0,09%	0,09%	0,11%	0,16%	0,17%	0,20%	0,19%
Zahraníční*	0,03%	0,01%	0,01%	0,01%	0,03%	0,06%	0,11%	0,15%	0,15%	0,13%
b) podíl na HDP ČR										
Veřejné zdroje celkem	0,13%	0,13%	0,13%	0,11%	0,13%	0,14%	0,19%	0,21%	0,20%	0,18%
Domácí celkem	0,12%	0,13%	0,12%	0,11%	0,12%	0,12%	0,16%	0,16%	0,15%	0,14%
Přímá podpora	0,09%	0,10%	0,09%	0,08%	0,09%	0,09%	0,11%	0,11%	0,10%	0,09%
Nepřímá podpora	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,03%	0,05%	0,05%	0,06%	0,05%
Zahraníční	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,02%	0,03%	0,04%	0,04%	0,04%

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01), ČSÚ – Národní účty

3.1.2 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích – základní údaje

Od roku 2005, kdy byla zavedena nepřímá veřejná (daňová) podpora VaV, rostl počet soukromých podniků, které se rozhodly v souvislosti s realizací svých výzkumných a vývojových projektů využít daňové podpory VaV. V roce 2005 využilo odečet výdajů na VaV celkem 454 podniků. Oproti tomu v roce 2014 jich bylo již 1 264, tedy více než 2,5 krát tolik.

Pokud bychom brali v potaz pouze soukromé podniky, u nichž máme podrobné informace o jejich prováděném VaV z ročního statistické šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01, tak v roce 2014 využila možnosti daňového odpočtu výdajů na VaV více jak třetina (36 %) těchto podniků. V roce 2010 to byla jedna pětina.

Společně s růstem počtu podniků využívajících možnost nepřímé veřejné podpory VaV, rostly i souhrnné odečtené výdaje na VaV. Zatímco v roce 2005 byly z daňových základů v daňových příznacích podniků odečteny výdaje na VaV v souhrnném objemu 3,2 mld. Kč, čímž byla získána nepřímá podpora 819 mil. Kč, v roce 2014 dosáhl objem odečtených výdajů 12 mld. Kč. Výše nepřímé podpory ve stejném roce překročila dvě miliardy a dosáhla částky 2,3 mld. Kč. I když si za rok 2014 mohly soukromé podniky poprvé od základu daně z příjmu odečíst v rámci uznatelných výdajů na VaV i výdaje na služby a nehmotné výsledky VaV pořízené od výzkumných organizací, nedošlo v České republice meziročně k nárůstu celkové částky nepřímé podpory VaV.

Jak je vidět z tabulky č. 1, význam financování VaV v soukromých podnicích prostřednictvím nepřímé (daňové) podpory VaV v čase roste. Například od roku 2013 výše této podpory dosahuje více jak poloviny přímé veřejné podpory VaV ze státního rozpočtu ČR směřující do soukromých podniků. V roce 2014 to bylo dokonce již 61 % v porovnání s 37 % v roce 2010.

Za posledních pět let, tj. v letech 2010 až 2014 dosáhl celkový objem uplatněných odečtených výdajů spojených s realizací projektů VaV od základu daně z příjmu 6,9 mld. Kč. Tato částka se podílela 28 % na celkových výdajích soukromých podniků na VaV. Po započtení daňové sazby 19 % soukromé podniky ušetřily díky nepřímé podpoře VaV za pět let celkem téměř výše zmíněných 10 miliard Kč, což představovalo 5,3 % z jejich celkových výdajů na VaV a 6,3 % z běžných (neinvestičních) výdajů na VaV. Jak je vidět z výše uvedené tabulky č. 1, nejsou tyto podíly v sledovaném období konstantní. Nejvyšších hodnot dosáhly například v roce 2013, kdy nepřímá podpora VaV se podílela 5,7 % na financování VaV prováděném v soukromých podnicích.

3.1.3 Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích – základní ukazatele podle vlastnictví, velikosti, převažující ekonomické činnosti a sídla sledovaných podniků

Stejně jako u přímé veřejné podpory VaV převládají z hlediska jejich počtu mezi uživateli daňové podpory z pohledu vlastnictví podniků soukromé domácí podniky. I když je domácích podniků uplatňujících nepřímou podporu VaV dvojnásobně více než zahraničních, odepisují výrazně nižší objem výdajů na VaV. Také získaná nepřímá veřejná podpora VaV v objemu 878 mil. Kč byla v jejich případě nižší než v případě soukromých podniků pod zahraniční kontrolou, které v roce 2014 získaly prostřednictvím nepřímé podpory 1,4 mld. Kč. Vliv může v této souvislosti mít také velikost podniků, zvážíme-li okolnost, že mezi podniky provádějícími VaV na území ČR převládají malé a střední podniky, jež jsou většinou ve vlastnictví domácích právnických osob.

TAB 3: Základní údaje o struktuře financování VaV v soukromých podnicích ČR z veřejných zdrojů v roce 2014 podle hlavních charakteristik sledovaných subjektů (v %)

	Podniky provádějící VaV				Výdaje na VaV (mil. Kč)			
	Celkem	využívající veřejnou podporu			Celkem	financované z veřejných zdrojů		
		Nepřímou podporu	Přímou domácí	Přímou zahr.		Nepřímá podpora	Přímá domácí podpora	Přímá zahr. podpora
Soukromé podniky celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
domácí	75%	71%	82%	80%	40%	39%	82%	82%
pod zahraniční kontrolou	25%	29%	18%	20%	60%	61%	18%	18%
podle velikostí sledovaných podniků								
mikro podniky (0-9 zam.)	14%	14%	18%	11%	1%	1%	5%	2%
malé podniky (10-49 zam.)	30%	26%	35%	35%	10%	7%	24%	26%
střední podniky (50-249 zam.)	36%	35%	32%	38%	29%	24%	52%	57%
velké podniky (250 a více zam.)	20%	24%	16%	16%	59%	67%	19%	15%
podle převažující ekonomické činnosti sledovaných podniků								
Zpracovatelský průmysl	55%	61%	43%	47%	60%	73%	36%	27%
Informační a komunikační činn.	12%	12%	11%	20%	17%	12%	23%	10%
Profesní, vědecké a techn. činn.	16%	11%	24%	19%	17%	7%	31%	49%
Ostatní odvětví	17%	16%	22%	14%	7%	8%	11%	15%

Zdroj dat: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

V roce 2014 patřilo 61 % (768) podniků s přiznanou nepřímou veřejnou podporou VaV podle své převažující ekonomické činnosti, do zpracovatelského průmyslu (sekce C klasifikace CZ-NACE). Soukromé podniky v této odvětvové sekci odečetly výdaje na VaV v celkovém objemu 8,8 mld. Kč. Započtením příslušné sazby daně získaly nepřímou veřejnou podporu 1,7 mld. Kč. Ve zpracovatelském průmyslu využívá největší počet podniků nepřímou podporu ve strojírenském a opravárenském průmyslu. Nejvyšší objem výdajů na VaV (v hodnotě 2,5 mld. Kč) však uplatnily podniky v automobilovém průmyslu, čímž obdržely nepřímou podporu ve výši 471 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2013 došlo v tomto odvětví k poklesu odečtených výdajů na VaV a nepřímé podpory VaV o 23 %. Dominantní podíl (93 %) v tomto odvětví připadl na soukromé zahraniční podniky.

Podle očekávání pochází nejvíce soukromých podniků (324) uplatňujících daňovou podporu VaV z hlavního města Prahy, kde podniky odečetly výdaje na VaV v objemu 3,5 mld. Kč a získaly tak nepřímou podporu ve výši 636 mil. Kč. Z ostatních krajů převýšil objem odečtených výdajů soukromých podniků na VaV 1 mld. Kč pouze ve Středočeském kraji. Podniky se sídlem v tomto kraji odečetly výdaje na VaV ve výši 2,7 mld. Kč, čímž získaly nepřímou veřejnou podporu VaV v hodnotě 506 mil. Kč.

3.1.4 Mezinárodní srovnání

V mezinárodním srovnání podílu nepřímé veřejné podpory VaV na HDP se ČR v roce 2013 s podílem 0,06 % vyrovnala Dánsku (0,06 %) a blížila se zemím, jako jsou Spojené státy (0,07 % v roce 2012) nebo Čína (0,07 %). V rámci tzv. nových členských zemí EU jsou na tom lépe než ČR pouze Maďarsko (0,13 %) a Slovinsko (0,09 %).

V Evropské unii využívají nepřímou veřejnou podporu VaV nejvíce firmy ve Francii, kde nepřímá veřejná podpora VaV v roce 2014 dosáhla 6 522 mil. USD v PPP (měřeno v paritě kupní síly), což je třikrát více než ve Velké Británii (1 971 mil. USD v PPP).

Pozice České republiky je úměrná velikosti ekonomiky a objemu výdajů podniků na výzkum a vývoj. V roce 2013 dosáhla výše nepřímé veřejné podpory VaV v ČR 172 mil. USD. Z tzv. nových členských zemí EU nás vyšší nepřímé veřejné podpory VaV předstihlo pouze Maďarsko (310 mil. USD v PPP).

Nejvyšší absolutní částku nepřímé veřejné podpory VaV, měřeno v paritě kupní síly, obdržely v roce 2011 podniky ve Spojených státech (10 843 mil. USD). Na druhém místě se umístila Čína s poskytnutou nepřímou podporou VaV ve výši 9 478 mil. USD.

TAB 3.2: Přímá a nepřímá domácí veřejná podpora VaV v soukromých podnicích za rok 2013 – mezinárodní srovnání

Země	Veřejná domácí podpora VaV celkem (podíl na HDP)	Přímá veřejná podpora VaV (podíl na HDP)	Nepřímá veřejná podpora VaV (podíl na HDP)	Nepřímá veřejná podpora VaV (v mil. USD, parita kupní síly)
EU				
Francie	0,37%	0,11%	0,26%	6 522
Slovinsko	0,34%	0,25%	0,09%	56
Maďarsko	0,32%	0,19%	0,13%	310
Belgie (2012)	0,30%	0,10%	0,20%	919
Rakousko	0,27%	0,15%	0,12%	448
Irsko	0,23%	0,07%	0,16%	339
Česká republika	0,18%	0,12%	0,06%	172
Nizozemsko	0,17%	0,02%	0,15%	1 197
Velká Británie	0,16%	0,08%	0,08%	1 971
Švédsko	0,14%	0,14%	x	x
Portugalsko (2012)	0,13%	0,04%	0,09%	256
Dánsko	0,12%	0,06%	0,06%	158
Španělsko (2012)	0,10%	0,08%	0,02%	383
Estonsko	0,08%	0,08%	x	x
Německo	0,08%	0,08%	x	x
Finsko	0,07%	0,06%	0,01%	17
Itálie	0,05%	0,05%	0,00%	8
Polsko	0,04%	0,04%	0,00%	.
Slovensko	0,02%	0,02%	0,00%	.
Ostatní				
Jižní Korea	0,42%	0,18%	0,24%	4 067
Spojené státy (2012)	0,26%	0,19%	0,07%	10 843
Japonsko	0,16%	0,03%	0,13%	5 995
Čína	0,13%	0,06%	0,07%	9 478

Zdroj: OECD, 2016

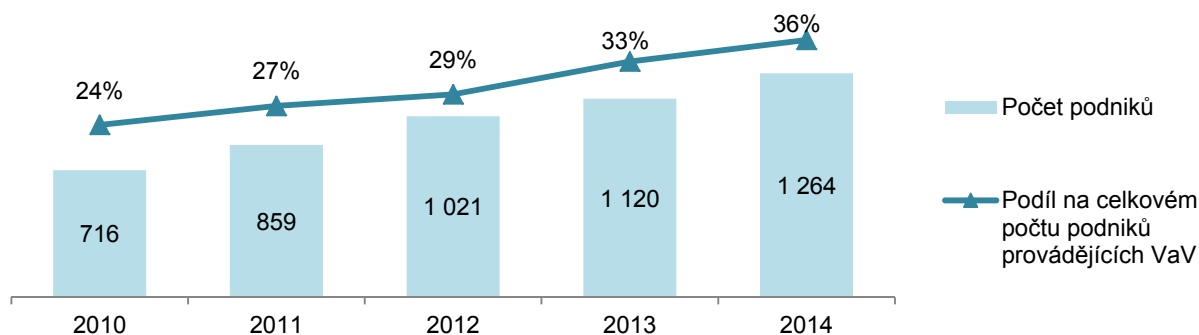
3.2 (A) Počet podniků využívajících nepřímou veřejnou podporu VaV

3.2.1 Základní údaje

V roce 2014 využilo v České republice možnost odečíst své výdaje na prováděnou výzkumnou a vývojovou činnost od svého daňového základu z příjmu právnických osob 1 264 soukromých podniků.¹ Od roku 2005, tj. za deset let, se počet podniků, které využily této možnosti, více než zdvojnásobil. Výrazný trend růstu počtu soukromých podniků využívajících nepřímou podporu VaV je patrný zejména v posledních čtyřech letech. V uvedeném období počet soukromých podniků, které využily daňovou podporu VaV, meziročně rostl v průměru o 15,3 %.

Pokud bychom brali v úvahu pouze podniky, u nichž máme podrobné informace o jejich prováděném VaV z ročního statistického šetření o výzkumu a vývoji VTR 5-01, tak v roce 2014 možnost daňového odpočtu výdajů na VaV využila více jak třetina (36 %) z nich, což je o 12 procentních bodů více než v roce 2010.²

GRAF A1: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

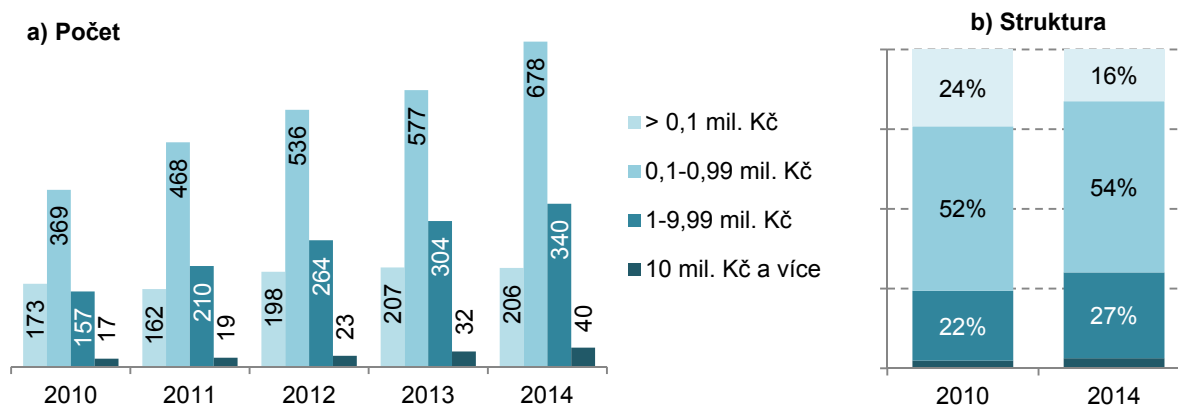
Ze soukromých podniků, jež v roce 2014 uplatnily daňový odpočet výdajů na VaV, sedm z deseti podniků tímto způsobem ušetřilo méně než milion korun. Tato skutečnost souvisí i s tím, že v České republice polovina z podniků provádějících VaV za něj v roce 2014 utratila méně než milion korun. Naopak nepřímou veřejnou podporu VaV přesahující 10 mil. Kč získala díky této možnosti jen 3 % (40) soukromých podniků.

Zajímavá je v daném ohledu i skutečnost, že zatímco mezi podniky pod zahraniční kontrolou, jež uplatnily daňový odpočet, ušetřila v roce 2014 třetina (34 %) více než milion korun, u domácích podniků dosáhla srovnatelné úspory jen pětina (21 %). Na nepřímou veřejnou podporu přesahující 10 mil. Kč dosáhlo pouze 1 % soukromých domácích podniků, mezi podniky pod zahraniční kontrolou to bylo 7 %.

Podrobnější údaje lze nalézt v následujícím grafu nebo v tabulce č. 2 v tabulkové příloze.

¹ Kromě těchto 1 264 soukromých podniků využilo tuto možnost i 20 dalších právnických osob majících jiný status než soukromý podnik. Jde např. o veřejné podniky, soukromé vysoké školy a další. Jejich počet a především uplatněné výdaje na VaV jsou však v kontextu celkových zanedbatelné (13 mil. Kč) a nejsou zahrnuty do této publikace.

² Z 1 264 soukromých podniků, jež v roce 2014 uplatnily v rámci svého daňového přiznání odpočet výdajů na VaV byly z Ročního šetření VTR 5-01 známy podrobné informace o VaV u 813 z nich. Vzhledem k tomu, že šetření VTR 5-01 používá informace o ekonomických subjektech uplatňujících odpočet výdajů na VaV, s odstupem jednoho roku, tak nemusí být v daném roce subjekt, který poprvé uplatnil odečet výdajů na VaV, zahrnut do základního souboru šetření o výzkumu a vývoje VTR 5-01 (tj. obeslán dotazníkem) – jde především o malé podniky z odvětví služeb s velmi nízkými výdaji na VaV. Ne všechny podniky, které uplatnily daňový odpočet výdajů na VaV v sledovaném roce, musely ve stejném roce provádět VaV.

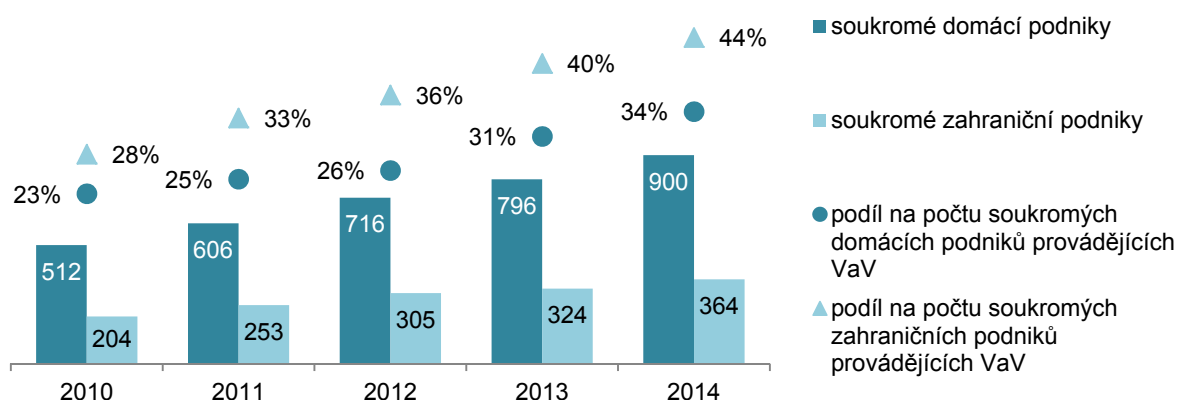
GRAF A2: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle její výše, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.2.2 Podle vlastnictví sledovaných podniků

Mezi soukromými podniky³ využívajícími nepřímou podporu VaV z hlediska jejich počtu dlouhodobě převažují subjekty v domácím vlastnictví nad podniky pod zahraniční kontrolou. V roce 2014 jich bylo 2,5krát více. Tato skutečnost odráží rozdělení celkového počtu podniků provádějících VaV na území ČR. V rámci Ročního šetření VTR 5-01 bylo zjištěno, že počet domácích podniků provádějících VaV je výrazně vyšší než počet podniků pod zahraniční kontrolou. V roce 2014 na jeden podnik pod zahraniční kontrolou provádějící VaV připadaly tři soukromé domácí podniky. Ze soukromých podniků, u kterých za rok 2014 byly známy podrobné údaje o jejich VaV činnosti z šetření VTR 5-01 (podrobněji viz poznámka 2), nepřímou veřejnou podporu využily častěji zahraniční podniky (44 %) než domácí (34 %). Pokud v případě soukromých zahraničních podniků uvedený podíl roste v čase lineárním trendem, tak u domácích podniků začal podíl výrazněji růst až v posledních dvou letech (2013 a 2014). Je pouze otázkou času, kdy bude více než polovina zahraničních podniků využívat nepřímou podporu VaV.

Jak bude uvedeno dále, soukromé domácí podniky v mnohem vyšší míře, oproti podnikům pod zahraniční kontrolou, využívají přímou veřejnou podporu VaV a tím pádem nemohou na jejich projekty VaV podpořené přímo ze státního rozpočtu nebo ze zdrojů EU využít zároveň podporu nepřímou.

GRAF A3: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle jejich vlastnictví, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ – Roční šetření o VaV (VTR 5-01)

³ Kromě soukromých podniků mohou využívat nepřímou veřejnou podporu VaV i ostatní právnické osoby, mezi které patří například podniky veřejné. Jejich počet, jak již bylo uvedeno výše, je však velmi nízký a s těmito subjekty v analýze dále nepracujeme. Tuto možnost v roce 2014 využilo pouze 7 veřejných podniků z 67, které prováděly VaV. Z pohledu souhrnné částky veřejné nepřímé podpory (2,3 mld. Kč) si odečetly zanedbatelných 8 mil. korun. Tyto podniky jednoznačně preferují přímou veřejnou podporu VaV.

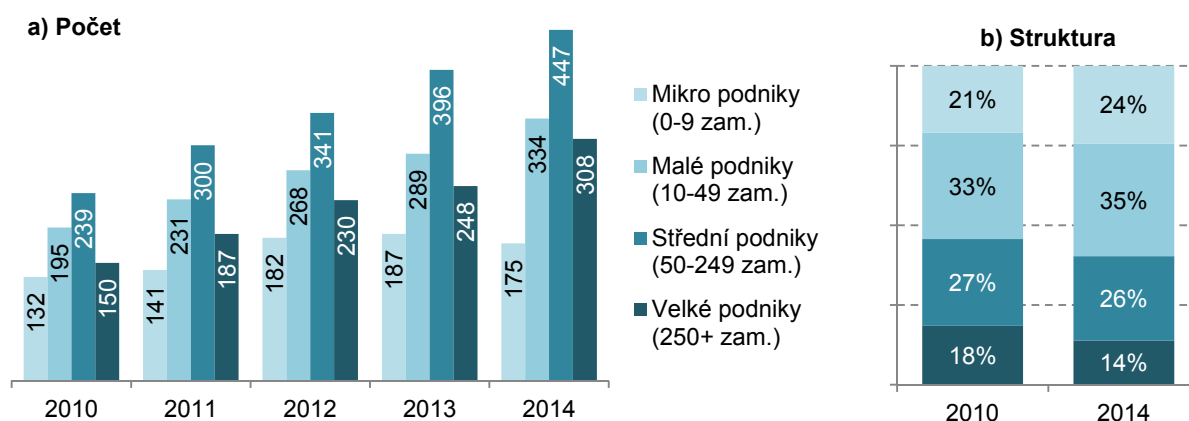
3.2.3 Podle velikosti sledovaných podniků

Odpočty výdajů na VaV nebyly uplatňovány rovnoměrně ve všech velikostních skupinách podniků⁴. Nejvyšší počet soukromých podniků (447; 35 %), které v roce 2014 uplatnily odpočty výdajů na VaV, se řadilo mezi střední podniky. Zástupci této velikostní kategorie také početně převažují mezi jednotkami provádějícími VaV na území České republiky. Malé podniky uplatnily odečet výdajů na VaV ve 334 případech a u velmi malých (mikro) podniků šlo o 175 subjektů.

Mezi velkými podniky uplatnilo odečet výdajů spojených s realizací VaV 308 subjektů, což představuje polovinu (55 %) z těch, které dle šetření VTR 5-01 prováděly VaV. V roce 2010 dosáhl tento podíl 34 % a v roce 2007 pouze 23 %. Jestliže se u domácích podniků polovina z těch, které využily nepřímou podporu VaV, řadí mezi malé a velmi malé podniky, u podniků pod zahraniční kontrolou převažovaly v roce 2014 střední (34 %) a především velké podniky (49 %).

Velké podniky mnohem častěji, a to především u podniků pod zahraniční kontrolou, využívají nepřímé veřejné podpory VaV oproti přímé veřejné podpoře. Jestliže v roce 2014 využilo nepřímou veřejnou podporu VaV téměř 76 % velkých zahraničních podniků provádějících VaV, tak přímou veřejnou podporu (domácí nebo zahraniční) získalo pouze 36 % z nich. Některé podniky čerpaly obě formy podpory.

GRAF A4: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle jejich velikosti, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.2.4 Podle převažující ekonomické činnosti sledovaných podniků

Sledujeme-li odpocet výdajů na VaV z hlediska ekonomické činnosti podniků, které daného nástroje využily, bylo jich nejvíce (61 %) ve zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). V roce 2014 v dané sekci žádalo o daňový odpocet výdajů na VaV 768 soukromých podniků, tj. 2krát více než v roce 2007. Ve zpracovatelském průmyslu využilo odečet výdajů na realizaci projektů VaV 165 malých a 296 středních podniků. Ve skupině velkých podniků to bylo 249 subjektů. Z celkového počtu soukromých podniků provádějících VaV dle šetření VTR 5-01 v tomto odvětví využilo nepřímou veřejnou podporu 44 % z nich. V roce 2010 jich bylo 27 %.

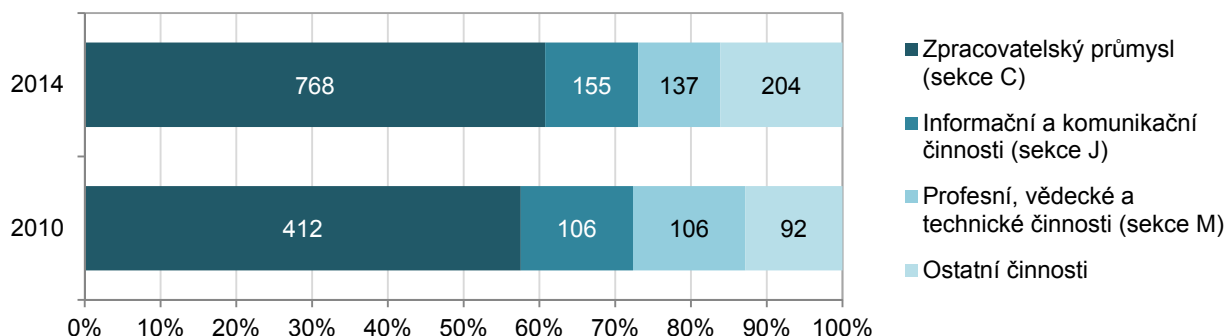
V roce 2014 vzrostl meziročně nejvíce (o 14 %) počet soukromých podniků, které uplatnily daňový odpocet výdajů na VaV v odvětvích spadajících pod sekci CZ NACE J, tj. mezi podniky s převažující ekonomickou činností v oblasti Informačních a komunikačních činností (poskytování IT služeb). V roce 2014 bylo takových podniků 155. V sekci CZ-NACE M – Profesionálních, vědeckých a technických činností uplatnilo odečet výdajů na VaV 137 podniků. V těchto odvětvových sekcích však, na rozdíl od zpracovatelského průmyslu, převažovaly mezi podniky využívajícími odečet výdajů na VaV malé podniky. Podniky zařazené v sekci M klasifikace CZ-NACE využívají častěji přímou veřejnou podporu VaV než nepřímou. To je dáno především tím, že v této

⁴ Podniky byly z hlediska velikosti rozčleněny do následujících skupin: mikro (velmi malé) podniky (0-9 zaměstnanců), malé podniky (10-49 zaměstnanců), střední podniky (50-249 zaměstnanců) a velké podniky (250 a více zaměstnanců).

odvětvové sekci se nacházející i podniky s převažující ekonomickou činností v oblasti VaV (CZ NACE 72) – soukromé výzkumné organizace, které jsou často příjemci přímé veřejné podpory.

Pokud v roce 2007 nevyužil možnosti odpočtu výdajů na VaV žádný podnik v sekci Peněžnictví a pojišťovnictví (CZ-NACE K), pak v roce 2014 to bylo 27 podniků. Podniky z této sekce se naučily využívat daňové podpory VaV a preferují tento nástroj před přímou veřejnou podporou VaV, kterou v roce 2014 nevyužil ani jeden z nich.

GRAF A5: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle odvětvových sekcí klasifikace CZ-NACE (počty; struktura v %), 2010 a 2014

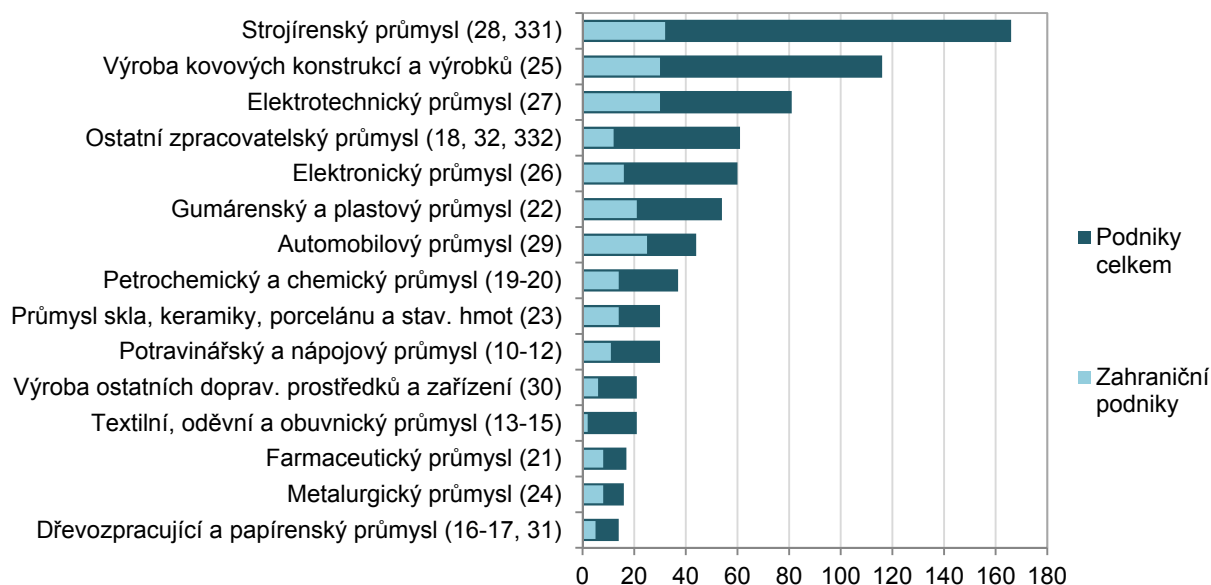

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Ve zpracovatelském průmyslu byly v získávání nepřímé veřejné podpory VaV neaktivnější podniky (166 subjektů) ve strojírenském a opravárenském průmyslu (CZ-NACE 28, 331). Ze všech podniků provádějících VaV ve strojírenském a opravárenském průmyslu, o kterých máme informace ze šetření VTR 5-01, využila nepřímou veřejnou podporu VaV téměř polovina (47 %).

Relativně vysoký počet podniků zpracovatelského průmyslu, které provedly odečet výdajů na VaV, patřil do automobilového průmyslu (CZ-NACE 29) – konkrétně šlo o 44 podniků. Z uvedeného celkového počtu podniků, které uplatnily odečet výdajů VaV v tomto odvětví, jich 35 spadalo do kategorie velkých jednotek. Zbytek tvořily malé a střední podnikatelské subjekty. Z pohledu vlastnictví mírně početně převažovaly zahraniční podniky (25) nad domácími (19).

GRAF A6: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV ve zpracovatelském průmyslu podle odvětví klasifikace CZ-NACE, 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Mezi podniky zabývajícími se výrobou počítačů, elektronických a optických přístrojů či zařízení, potažmo elektronickém průmyslu (CZ-NACE 26) odečetlo své výdaje na VaV od daňového základu 60 podniků, jejichž převážnou část tvořily malé a středně velké subjekty.

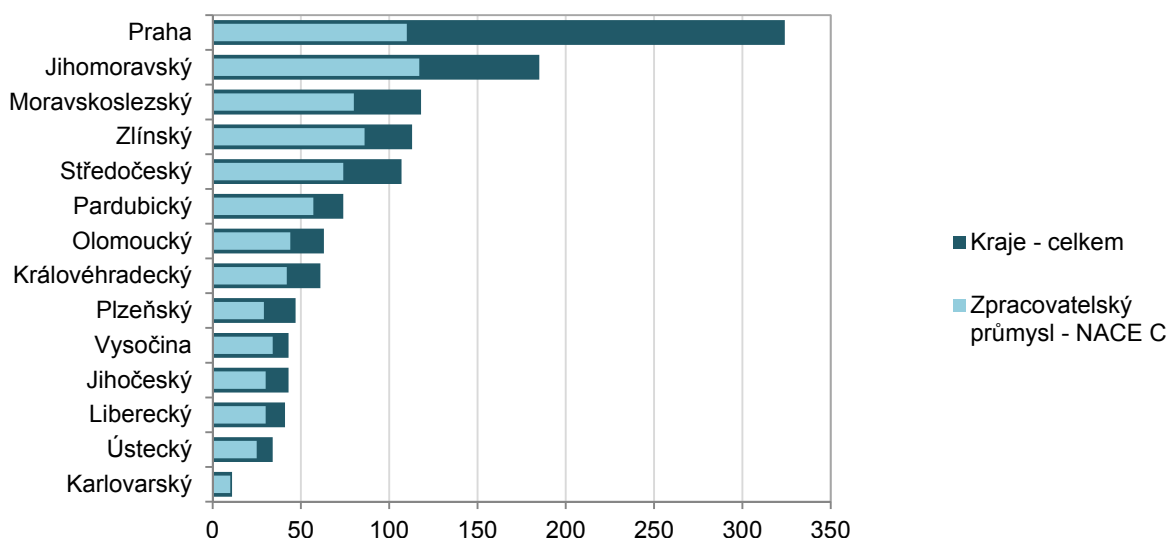
Vůbec nejvyšší podíl (63 %) podniků provádějících VaV dle informací ze šetření VTR 5-01, které uplatnily odečet výdajů na VaV, byl zaznamenán v metalurgickém průmyslu (CZ-NACE 24).

3.2.5 Podle sídla (kraje) sledovaných podniků

Srovnáváme-li počty soukromých podniků, které v roce 2014 využily daňovou podporu VaV, mezi jednotlivými kraji České republiky, nejvíce jich sídlilo v Praze (324). Za ní následují Jihomoravský kraj s 185 podniky a Moravskoslezský kraj se 118 podniky. Nejméně subjektů, které uplatnily odečet výdajů na VaV, pocházelo z Karlovarského kraje (11 podniků). Rozložení podniků napříč regiony z velké části odráží celkové rozložení soukromých podniků provádějících VaV, což lze doložit daty ze šetření o výzkumu a vývoji (VTR 5-01).

Ve všech krajích, kromě hlavního města Prahy, v roce 2014 mezi žadateli o nepřímou veřejnou podporu VaV, převažovaly podniky působící ve zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). Pro Prahu je charakteristické silné zastoupení firem provádějících výzkum a vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií (sekce CZ-NACE J). V Jihomoravském kraji odečetlo výdaje na VaV od základu daně 185 soukromých podniků, z toho více jak dvě třetiny se řadily do zpracovatelského průmyslu.

GRAF A7: Soukromé podniky využívající nepřímou veřejnou podporu VaV podle kraje sídla podniku (klasifikace CZ-NUTS⁵ 3), 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

⁵ Klasifikace CZ-NUTS (*La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*) je klasifikací územních statistických jednotek zavedená Českým statistickým úřadem dle dohody s Eurostatem na základě usnesení vlády České republiky č. 707/1998 ze dne 26. Října 1998. Klasifikace nahradila dříve platný Číselník krajů a okresů (ČKO) Poslední verze klasifikace je platná od roku 2011. Podrobnější informace o uspořádání CZ-NUTS jsou k nahlédnutí na internetových stránkách ČSÚ pod odkazem:

https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_uzemnich_statistickych_jednotek_-cz_nuts- 2011

3.2.6 Srovnání počtu příjemců přímé a nepřímé veřejné podpory VaV

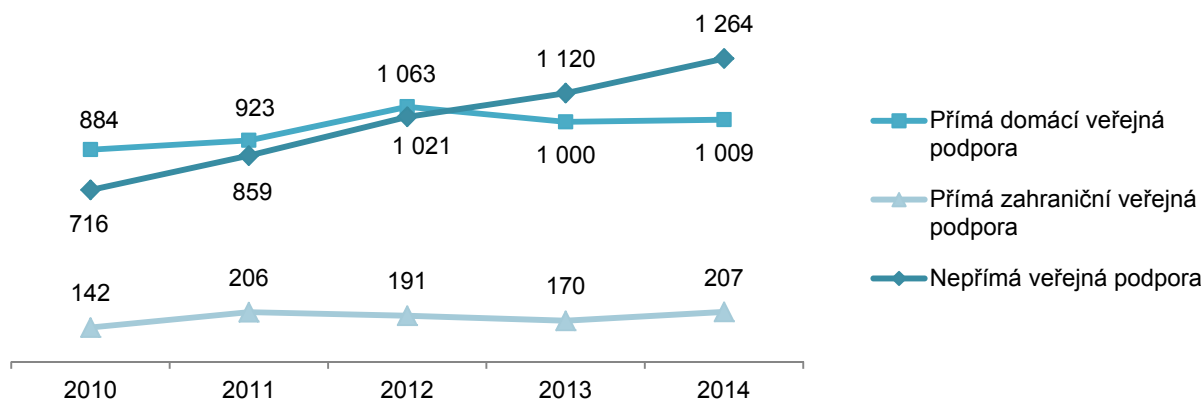
Graf A8 poskytuje přehled o využívání obou hlavních forem veřejné podpory výzkumu a vývoje. V roce 2014 uplatnilo nárok na nepřímou veřejnou podporu VaV (tzn. daňový odečet výdajů na VaV) celkem 1 264 soukromých podniků. Přímou veřejnou podporu na realizaci VaV přijalo ve stejném roce z domácích zdrojů přesně 1 009 soukromých podniků. Ze zahraničí, zejména pak z evropských fondů, získalo veřejnou podporu v daném roce 207 podniků.

Zatímco u nepřímé veřejné podpory VaV počet podniků, které od roku 2007 uplatnily odečet výdajů na VaV, každoročně roste, u přímé veřejné podpory VaV jejich počet v posledních dvou letech spíše stagnuje. V roce 2013 počet soukromých podniků, které získaly přímou veřejnou podporu VaV poprvé klesl. Rok 2013 byl výjimečný i tím, že počet příjemců nepřímé veřejné podpory VaV z řad soukromých podniků poprvé převýšil počet těch, které obdržely přímou veřejnou podporu. Tento trend pokračoval i v roce 2014, kdy došlo k dalšímu snížení počtu podniků, které získaly přímou veřejnou podporu z domácích zdrojů.

Přímá zahraniční veřejná podpora VaV je do značné míry spjata s obdobím realizace VaV projektů v rámci strukturálních fondů EU. V roce 2014 byla ukončena možnost zúčastnit se některého z programů na podporu VaV z Operačních programů pro období 2007–2013⁶. V současnosti se rozbíhá Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost – OPPIK (2014+).

Počet příjemců přímé zahraniční veřejné podpory VaV z řad soukromých podniků rostl v letech 2008 až 2011. V následujících dvou letech jejich počet klesal, nicméně v roce 2014 byl opět zaznamenán jejich nárůst. Oproti roku 2013 se počet podniků, které se účastnily VaV projektů hrazených ze zahraničních veřejných fondů, zvýšil o výrazných 22 % na 207 subjektů. Lze předpokládat, že počty příjemců v následujících letech po plném spuštění výzev Operačního programu PIK 2014+ určeného pro podnikatelský sektor a rámcového programu Horizont 2020⁷ dále porostou.

GRAF A8: Soukromé podniky využívající veřejnou podporu VaV podle formy podpory, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

Ve využívání obou typů veřejné podpory VaV soukromými podniky existují zásadní rozdíly. V případě domácích podniků je o něco častěji využívána přímá veřejná podpora – počet podniků využívajících tento typ podpory převyšuje počet těch, které využívají nepřímou formu podpory, a to v poměru 52 % ku 48 %. U zahraničních podniků je tomu naopak. Zahraniční podniky preferují nepřímou veřejnou podporu VaV před přímou podporou v poměru 62 % ku 38 %. Na tomto rozdílu se podílí zejména velké podniky, které jsou častěji pod zahraniční kontrolou.

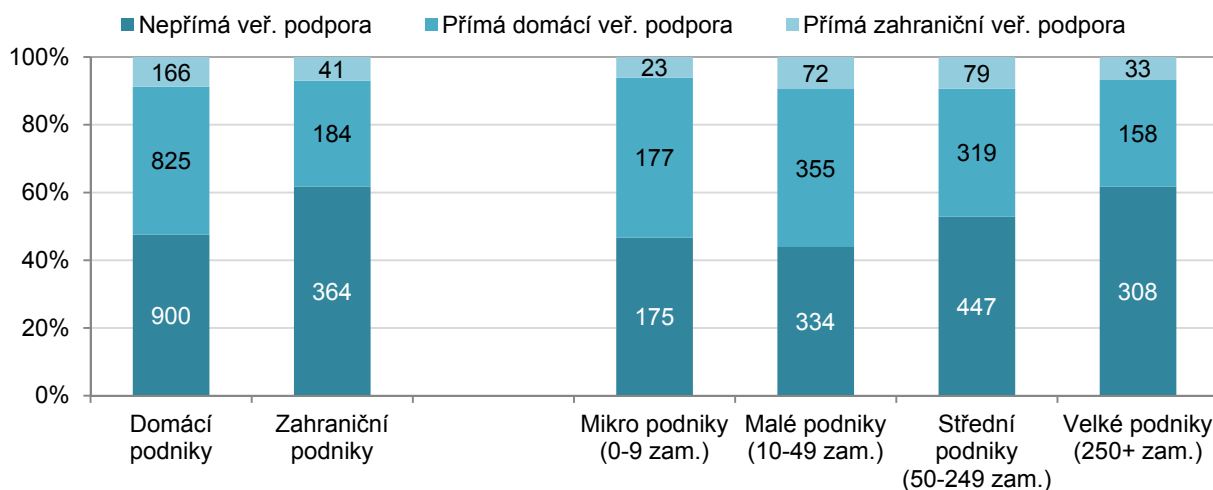
⁶ Výčet všech možností, jak financovat podnikový VaV ze zahraničních veřejných zdrojů, je přehledně uveden na stránkách Czechinvestu: <http://www.czechinvest.org/podpora-vyzkumu-a-vyvoje>

⁷ <http://www.h2020.cz/cs>

Ve všech velikostních skupinách podniků s výjimkou velkých podniků je mezi příjemci veřejné podpory VaV častěji uplatňována podpora přímá než nepřímá (daňová). Pouze velké podniky upřednostnily v roce 2014 nepřímou veřejnou podporu VaV nad přímou podporou, a sice v poměru 62 % ku 38 %. Podrobnější data k poměru uživatelů přímé a nepřímé podpory jsou k dispozici v tabulkové příloze.

Jen relativně malá skupina podniků čítající 234 jednotek využila v roce 2014 jak přímou (domácí nebo zahraniční), tak nepřímou formu veřejné podpory VaV. Jednalo se ze tří čtvrtin (172) o domácí soukromé podniky.

GRAF A9: Soukromé podniky využívající veřejnou podporu VaV podle typu podpory, vlastnictví a velikosti podniku (počty; struktura v %), 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

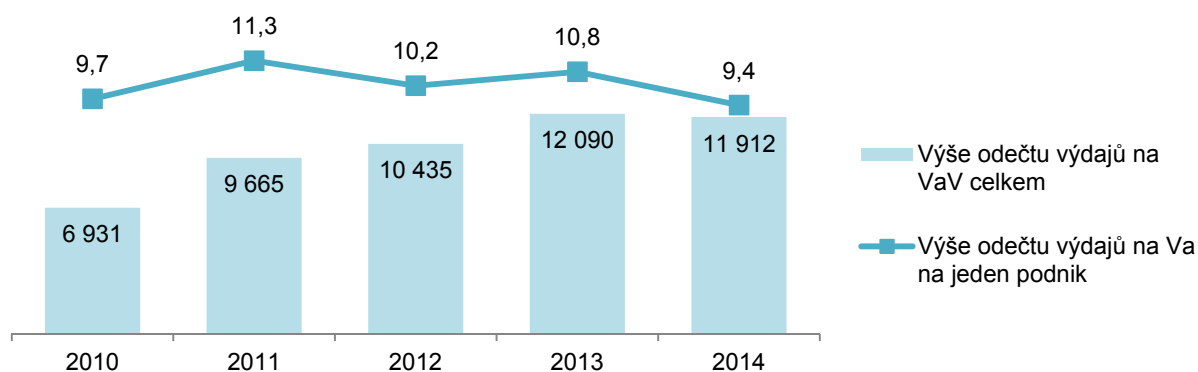
3.3 (B) Výše odečtených výdajů na VaV od základu daně

Nárůst obliby nepřímé veřejné podpory VaV projevující se nárůstem počtu soukromých podniků, které daného způsobu veřejné podpory využívají, se částečně odráží i v celkové výši odečtených prostředků. Výrazný nárůst objemu daňových úlev na VaV je pozorovatelný zejména v letech 2010 až 2013. V roce 2014 po několika letech kontinuálního růstu objem odečtených výdajů na VaV mírně poklesl, a to i přes rostoucí počet soukromých podniků, které využily možnosti odečíst výdaje na VaV od základu daně.

3.3.1 Základní údaje

V průběhu roku 2014 byly soukromými podniky odečteny formou daňové podpory výdaje na projekty VaV v souhrnné hodnotě 11 912 mil. Kč. Oproti roku 2013 došlo ke snížení celkové odečtené částky výdajů o 1,5 %, a to i přes to, že podniky, které v roce 2014 nově (poprvé) využily nepřímou veřejnou podporu VaV, odečetly výdaje ve výši 1 482 mil. Kč. Porovnáme-li odečtené výdaje soukromých podniků mezi lety 2010 a 2014, došlo za posledních 5 let k 2,3násobnému zvýšení celkové uplatňované částky výdajů na VaV⁸. Průměrná výše uplatněného odečtu připadající na jeden podnik v roce 2014 dosáhla částky 9,4 mil. Kč.

GRAF B1: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků v mil. Kč, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, VTR 5-01

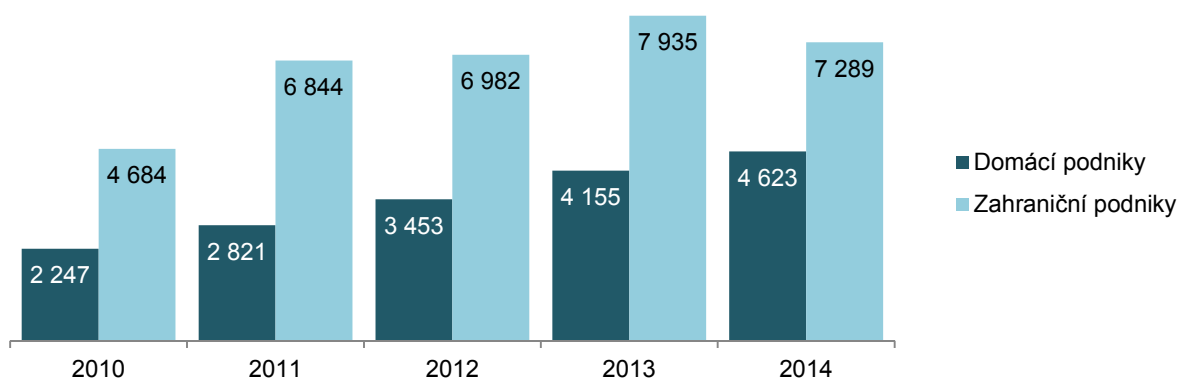
Soukromé podniky, které v roce 2014 prováděly výzkumné a vývojové činnosti (dle VTR 5-01) a uplatnily odečet výdajů na VaV, odečetly 37 % z celkových výdajů na VaV⁹. V případě neinvestičních výdajů to byla téměř polovina (43 %). V tomto poměrovém ukazateli existují relativně velké rozdíly v závislosti na velikosti a vlastnictví sledovaných podniků. Více k tomuto poměrovému ukazateli bude uvedeno dále v textu.

3.3.2 Podle vlastnictví soukromých podniků

Nejvyšší absolutní částku z celkových odečtených výdajů na VaV uplatnily v roce 2014 soukromé zahraniční podniky (7 289 mil. Kč). Jejich podíl na celkových odečtených výdajích na VaV soukromých podniků v ČR dosáhl 61 %. Domácí soukromé podniky uplatnily zbývající část v hodnotě 4 623 mil. Kč. Tento poměr platí dlouhodobě a zahraniční podniky tak odepisují zhruba dvě třetiny z celkového daňového odečtu výdajů na realizaci projektů VaV. Pokud jde o celkové výdaje za provedený VaV v soukromých podnicích, tak podíl podniků pod zahraniční kontrolou se v ČR pohybuje v posledních 5 letech kolem 55 %. V roce 2008 a 2014 došlo u zahraničních podniků k poklesu (o 10 % resp. 8 %) celkové částky odečtených výdajů na VaV, a to v důsledku poklesu u skupiny velkých podniků. U domácích podniků celkový objem odečtených výdajů na VaV v celém sledovaném období kontinuálně rostl.

⁸ Celkové výdaje na VaV vzrostly ve stejném období u soukromých podniků o 61 %.

⁹ Některé podniky (bylo jich 230) odečetly v roce 2014 vyšší částku, než byly jejich výdaje na VaV v roce 2014. Metodika uvedená v pokynu D288 umožňuje v případě realizace víceletého projektu VaV uznatelné výdaje od základu daně odečíst zpětně za minulé 3 roky. V případě jednoletého projektu VaV pouze v roce jeho realizace.

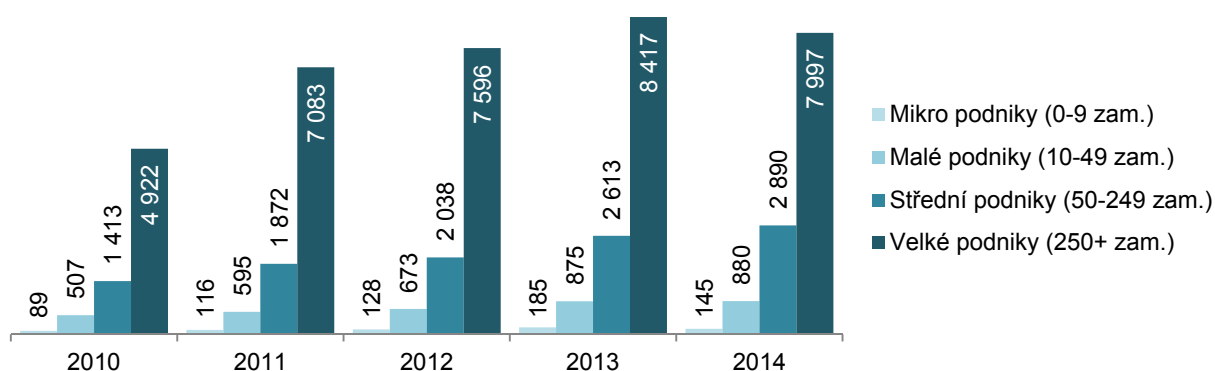
GRAF B2: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků podle vlastnictví podniků (mil. Kč), 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Za rok 2014 si každý podnik pod zahraniční kontrolou využívající nepřímé veřejné podpory VaV odečetl v průměru výdaje na VaV ve výši 20 mil. Kč. U soukromých domácích podniků to bylo 4krát méně (5,1 mil. Kč). Tato skutečnost je daná především počtem podniků provádějících VaV v obou kategoriích a jejich velikostí. Výše odečtu připadající na jeden podnik je u domácích podniků v delším časovém období stabilní. U zahraničních podniků podíl kulminoval v roce 2014 na průměrné hodnotě 27 mil. Kč.

3.3.3 Podle velikosti soukromých podniků

Z celkových odečtených výdajů na VaV z daňového základu uplatnily v roce 2014 nejvyšší část (7 997 mil. Kč; 67 %) velké podniky. Zbývajících 33 % připadlo na mikro, malé a středně velké podniky. Podíl u malých podnikatelských subjektů za celé sledované období nepřesáhl hranici sedmi procent. U mikro podniků pak hranici jednoho procenta.

GRAF B3: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků podle velikosti podniku (mil. Kč), 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Není velkým překvapením, že na jeden velký podnik, který využil odečet výdajů na VaV, připadá v průměru mnohem vyšší částka než v případě středních nebo malých podniků. Například v roce 2014 si velké podniky odečetly od základu daně z příjmu díky této podpoře průměrně 26 mil. Kč. Mezi středně velkými podniky to bylo 6 milionů Kč. U malých podniků a mikropodniků to byl 1 mil. Kč.

Zajímavým poměrovým ukazatelem, který může porovnat podniky podle jejich velikosti, je podíl odečtených výdajů na VaV na celkových výdajích na VaV uskutečněných v jednotlivých velikostních skupinách. V roce 2014 si velké podniky, které na základě informací ze šetření VTR 5-01 prováděly VaV, v průměru odečetly

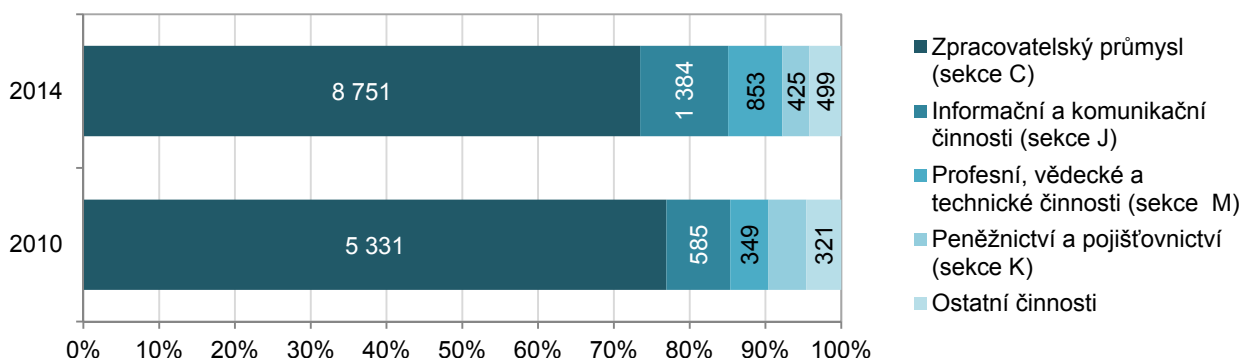
z daně příjmu 26,8 % jejich celkových výdajů na VaV. U malých podniků činil podíl odečtu výdajů na VaV na jejich výdajích na VaV 12,6 % a u mikro podniků 11,6 %. Střední podniky v roce 2014 uplatnily v rámci uvedených velikostních skupin odečet výdajů na VaV v poměru k jejich výdajům na VaV dopovídající podílu 17,9 %.

Při hodnocení výše uvedeného zjištění je nutné si uvědomit, že střední podniky jsou nejvýznamnějším příjemcem přímé veřejné podpory VaV. Část výzkumných a vývojových aktivit (projektů) je spolufinancována přímou veřejnou podporou a střední podniky tak nemohou na tyto projekty uplatnit odečet nákladů na VaV. V roce 2014 získaly střední soukromé podniky na podporu VaV ze státního rozpočtu ČR 1 969 mil. Kč a z veřejných zahraničních zdrojů dalších 905 mil. Kč. Dohromady se u těchto podniků přímá veřejná podpora podílela 22 % na jejich celkových výdajích na VaV. U velkých podniků celková přímá veřejná podpora dosáhla výše 965 mil. Kč (domácí pak 722 mil. Kč), což představovalo 4 % z jejich celkových výdajů na VaV. Malé podniky získaly ze státního rozpočtu ČR na podporu VaV v absolutním vyjádření více než velké (896 mil. Kč). Tato částka ovšem představovala pětinu z jejich celkových výdajů na VaV. Po započtení veřejných zahraničních zdrojů dokonce 30 %. U domácích malých podniků pak tento podíl dosáhl 34 %.

3.3.4 Podle převažující ekonomické činnosti soukromých podniků

Z odvětvového pohledu dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) dominují ve výši uplatněného odečtu výdajů na VaV (8 751 mil. Kč) podniky ve Zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). Jejich podíl na celkovém uplatněném odečtu výdajů na VaV u soukromých podniků v ČR dosáhl v roce 2014 téměř tří čtvrtin (74 %). Podíl zpracovatelského průmyslu ale postupně klesá (z 84 % v roce 2007) zejména ve prospěch podniků v sekci Informačních a komunikačních činností (CZ-NACE J). Jejich zastoupení vzrostlo ze 7 % v roce 2007 na 12 % v roce 2014. Zvyšoval se také podíl odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (CZ-NACE K), který z nulové hodnoty vzrostl na 4 procenta, i když od roku 2013 začal podíl klesat. Srovnatelný růst je patrný také v případě Profesionálních, vědeckých a technických činností (CZ-NACE M) z 3 % v roce 2007 na 7 % v roce 2014.

GRAF B4: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků podle odvětvových sekcí klasifikace CZ-NACE (mil. Kč; struktura v %), 2010 a 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Podniky, které v roce 2014 využily nepřímou veřejnou podporu VaV ve zpracovatelském průmyslu si díky této podpoře odečetly od základu daně z příjmu v průměru 11 mil. Kč, což je nejvyšší hodnota ze sledovaných odvětvových sekcí. Zajímavým zjištěním je skutečnost, že v případě zpracovatelského průmyslu u podniků pod zahraniční kontrolou dosáhla tato hodnota ve stejném roce 24 milionů korun oproti 6 milionům u domácích podniků. Jak již bylo uvedeno výše, domácí podniky využívají ve vyšší míře přímou veřejnou podporu VaV, než možnost odečtu výdajů na VaV od základu daně z příjmu.

V rámci jednotlivých odvětví zpracovatelského průmyslu, největší část odečtených výdajů na VaV připadá na soukromé podniky působící v automobilovém průmyslu (2 479 mil. Kč).

Druhým v pořadí je z hlediska celkového odečtu výdajů na VaV strojírenský průmysl, v němž soukromé podniky odečetly z daně z příjmů výdaje na VaV v souhrnném objemu 1 474 mil. Kč. Z toho soukromé

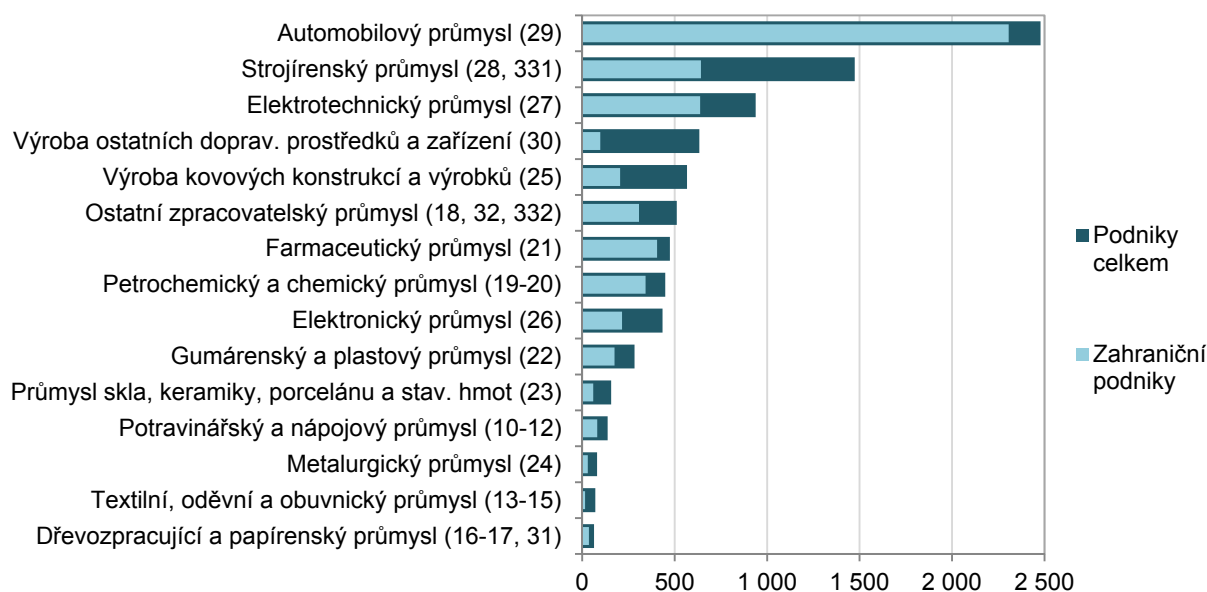

domácí podniky odečetly 832 mil. Kč (56 %). Oproti roku 2013 se odečtené výdaje na VaV v tomto odvětví zvýšily o 15 %.

Elektrotechnický průmysl, třetí v pořadí, odpočetl výdaje na výzkumnou a vývojovou činnost v rozsahu 938 mil. Kč. V meziročním srovnání došlo k poklesu o 13 %.

Odvětví výroby ostatních dopravních prostředků a zařízení bylo jediným odvětvím, v němž soukromé domácí podniky uplatnily výrazně vyšší odečet výdajů na VaV (536 mil. Kč) než podniky zahraniční (97 mil. Kč). V tomto odvětví vydávají domácí podniky na VaV výrazně více (až 80 % z celkových výdajů na VaV v tomto odvětví) než zahraniční podniky.

GRAF B5: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků ve zpracovatelském průmyslu podle odvětví (klasifikace CZ-NACE) v mil. Kč, 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFŘ

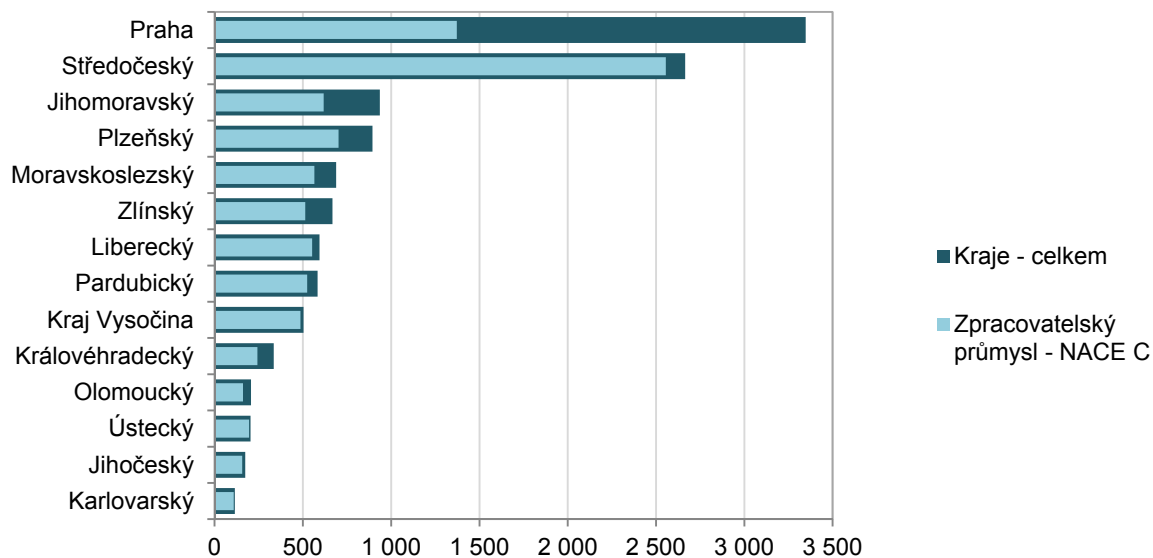
Zajímavým poměrovým ukazatelem, je podíl uplatněných výdajů na VaV na celkových výdajích na VaV uskutečněných v jednotlivých odvětvích zpracovatelského průmyslu, který zohledňuje pouze podniky, které prováděly VaV a zároveň uplatnily odečet výdajů na VaV. Jestliže si v roce 2014 podniky ve zpracovatelském průmyslu (pouze ty, které využily v daném roce nepřímou podporu VaV) v průměru odečetly od základu daně 38 % z jejich celkových výdajů na VaV, tak u podniků působících v automobilovém průmyslu to bylo 40 % a ve strojírenském průmyslu 47 %.

3.3.5 Podle sídla soukromých podniků (kraje)

V geografickém členění na jednotlivé kraje vyčerpaly formou odečtení výdajů na VaV z daňového základu nejvyšší podporu soukromé podniky v hlavním městě Praze, kde bylo odečteno celkem 3 348 mil. Kč. Výdaje na VaV odečtené podniky působícími ve zpracovatelském průmyslu nepřesáhly polovinu celkových odečtených výdajů tohoto kraje.

Středočeský kraj na tom byl objemem celkových odečtených výdajů na VaV o něco hůře než hlavní město Praha. Soukromé podniky v něm odečetly výdaje na VaV v rozsahu 2 665 mil. Kč. Drtivou většinu výdajů (tzn. 96 %) uplatnily ve Středočeském kraji podniky provozující svou činnost v oblasti zpracovatelského průmyslu. Zbývající regiony České republiky v odečtených výdajích relativně zaostávají. Objem odečtených prostředků určených na VaV v nich nepřesáhl hranici 1 mld. Kč. Nejhorší na tom v roce 2014 byly Karlovarský (115 mil. Kč) a Jihočeský (173 mil. Kč) kraj.

GRAF B6: Odečtené výdaje na VaV od základu daně u soukromých podniků podle sídla podniku (NUTS 3) v mil. Kč, 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.4 (C) Výše nepřímé veřejné podpory na VaV

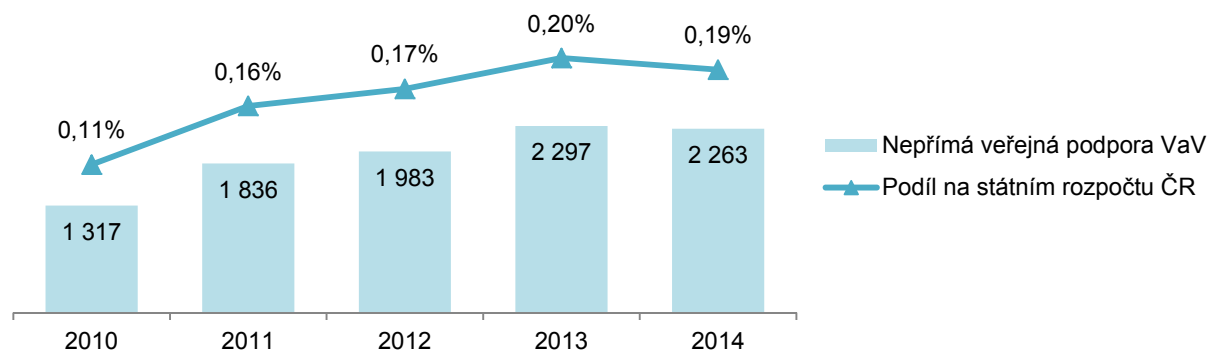
V předcházející části jsme se zaměřili na uplatněné odpočty výdajů na VaV, které byly ze strany soukromých podniků vykázány prostřednictvím jejich daňových příznání, jakožto základy pro stanovení nepřímé veřejné podpory VaV. Tato část bude věnována vlastní nepřímé veřejné podpoře VaV, která byla kvantifikována promítnutím daňové sazby pro právnické osoby¹⁰.

3.4.1 Základní údaje

V roce 2014 soukromé podniky prostřednictvím odpočtu výdajů na VaV ušetřily díky této daňové podpoře 2 263 mil. Kč. V meziročním srovnání výše nepřímé veřejné podpory VaV kopíruje pokles objemu odečtených výdajů na VaV a mírně klesá (-34 mil. Kč, -1,5 %). Přitom v roce 2005, což byl první rok s možností získání této podpory, dosáhla hodnota nepřímé veřejné podpory VaV celkové částky 819 mil. Kč. V roce 2008, kterým lze datovat světovou finanční krizi, hodnota meziročně mírně poklesla na 1 020 mil. Kč¹¹. Od roku 2009 až do roku 2013 rostla až na 2 297 mil. Kč v roce 2013. Od roku 2007 tak soukromé podniky díky této podpoře ušetřily 13 miliard korun, stát naopak o tuto částku přišel na dani z příjmu. Za poslední tři roky tato podpora dosáhla celkem 6,5 miliard korun. Z uvedených let zaznamenala nepřímá veřejná podpora VaV nejvyšší nárůst v roce 2011, a sice téměř o 40 % (0,5 mld. Kč)

Pokud se v roce 2007 nepřímá veřejná podpora VaV podílela na státním rozpočtu České republiky desetinou procenta (0,11 %), v roce 2014 to již bylo 0,19 %. Vztáhneme-li výši nepřímé veřejné podpory VaV k HDP ČR (tento údaj se používá pro mezinárodní srovnání), dosáhla ve stejném roce 0,06 % jeho hodnoty.

GRAF C1: Nepřímá veřejná podpora VaV v soukromých podnicích v mil. Kč, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, statistika národních účtů

Nepřímá veřejná podpora VaV se u soukromých podniků v roce 2014 podílela 30 % na celkové veřejné domácí a zahraniční podpoře VaV prováděného v těchto subjektech, která dosáhla 7,6 miliard korun. Polovinou, 3,8 miliardami korun, se na této celkové veřejné podpoře podílela přímá domácí veřejná podpora a pětinou (1,6 mld. Kč) přímá zahraniční veřejná podpora – zbytek (30 % připadl na výše uvedenou nepřímou podporu.

Ve výši přijaté nepřímé veřejné podpory VaV jsou zjištěny velké rozdíly z hlediska vlastnictví podniku, jeho velikosti a převažující ekonomické činnosti – viz dále.

¹⁰ Opět připomeneme vzorec pro stanovení nepřímé podpory VaV:

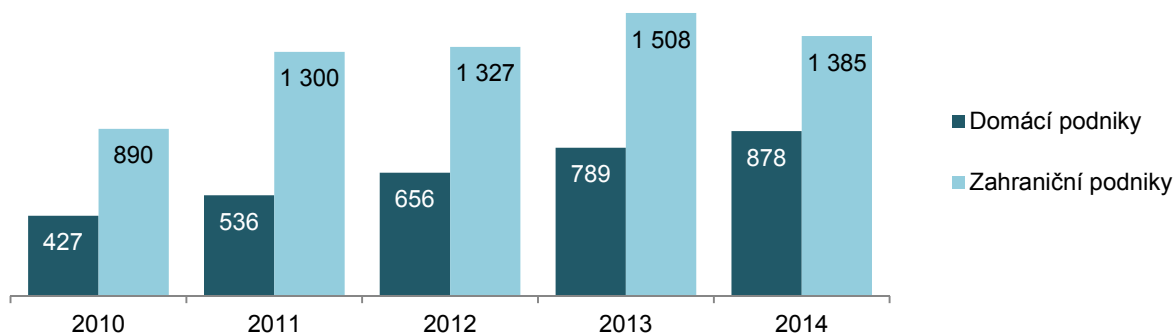
Nepřímá podpora = uplatněný odečet nákladů (výdajů) na VaV od základu daně * aktuální daňová sazba.

¹¹ V uvedeném roce, kromě snížení celkového objemu odečtených výdajů na VaV od základu daně, poklesla také sazba daně z 24 % v roce 2007 na 21 % v roce 2008 a 20 % v roce 2009. Od roku 2010 dosahuje sazba daně z příjmu 19 %.

3.4.2 Podle vlastnictví soukromých podniků

Z hlediska výše získané podpory jsou zahraniční soukromé podniky v čerpání nepřímé veřejné podpory VaV v České republice aktivnější než podniky domácí¹². V roce 2014 obdržely zahraniční podniky nepřímou veřejnou podporu VaV v hodnotě 1 385 mil. Kč, což byla částka o 58 % (507 mil. Kč) vyšší, než získaly soukromé domácí podniky.

GRAF C2: Nepřímá veřejná podpora VaV podle vlastnictví podniku v mil. Kč, 2010–2014

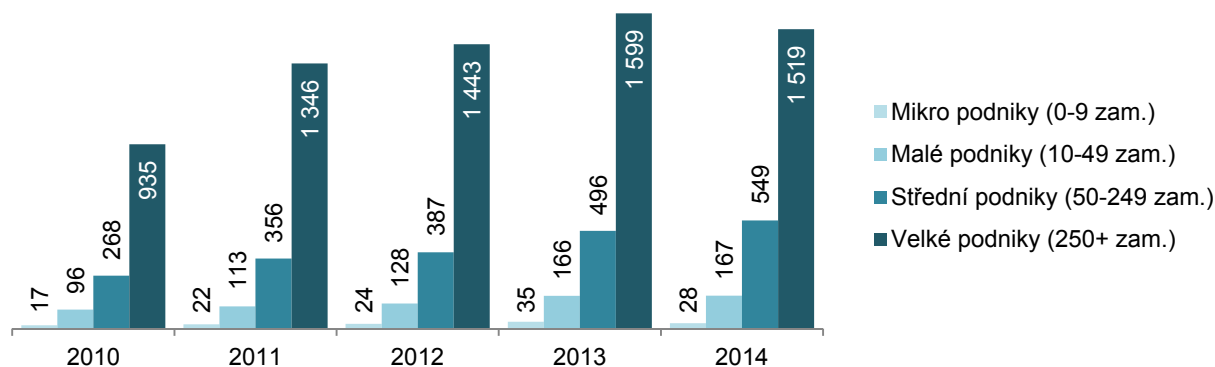
Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

Dynamika růstu celkové částky nepřímé podpory VaV v letech 2010 až 2014 byla vyšší u domácích podniků než u zahraničních. Průměrný roční růst v uvedeném období dosáhl u domácích podniků rovných 20 %, kdežto u zahraničních podniků byl o 8 procentních bodů nižší. Zahraniční a domácí podniky se výrazně liší ve využívání obou forem veřejné podpory VaV – přímé a nepřímé. Zahraniční podniky získávají více finančních prostředků prostřednictvím nepřímé podpory, zatímco domácí podniky formou přímé podpory. Viz podrobněji v kapitole 3.4.6.

3.4.3 Podle velikosti soukromých podniků

Vzhledem k tomu, že velké soukromé podniky uplatňují v celém sledovaném období nejvyšší odečty výdajů na VaV od základu daně, dosahují po promítnutí daňové sazby nejvyšší souhrnné nepřímé veřejné podpory VaV. V roce 2014 obdržely velké podniky s více než 250 zaměstnanci 1 519 mil. Kč, tj. 67 % celkové nepřímé veřejné podpory VaV v České republice.

GRAF C3: Nepřímá veřejná podpora VaV podle velikosti podniku v mil. Kč, 2010–2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

¹² Převážná část velkých podniků provádějících VaV je pod zahraniční kontrolou.

Středně velké podniky získaly 549 mil. Kč, tzn. 24 % celkové nepřímé veřejné podpory VaV. Zbývající část v rozsahu 7 % a 1 % připadala malým, resp. velmi malým firmám. Malým a středně velkým podnikům výše obdržené nepřímé veřejné podpory postupně rostla napříč sledovaným obdobím. Finanční krize se projevila v odečtu výdajů na VaV a následné výši uplatněné nepřímé veřejné podpory VaV pouze u velkých podniků, u nichž došlo ke zmíněnému poklesu získané nepřímé podpory mezi lety 2007 a 2008¹³.

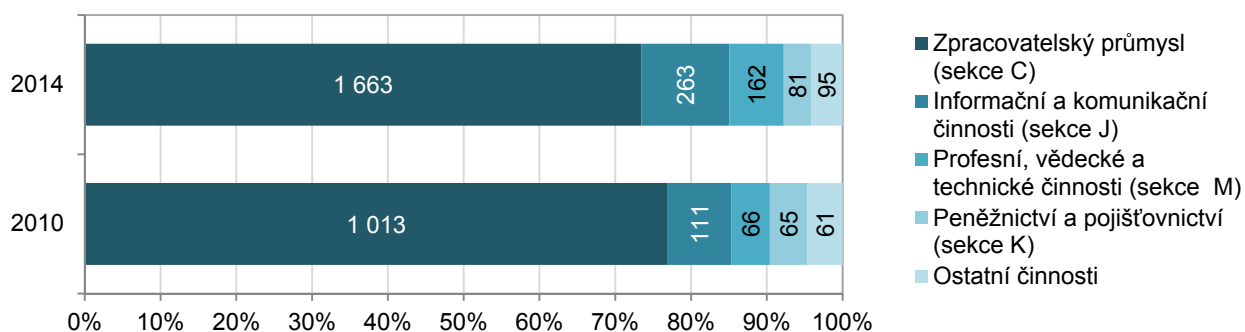
V období posledních pěti let (2010 až 2014) rostla meziročně výše nepřímé podpory nejvíce v kategorii středních podniků (20 %). U velkých podniků to bylo pouze 13 %.

3.4.4 Podle převažující ekonomické činnosti soukromých podniků

Rozložení nepřímé veřejné podpory je vlivem jednotné výše daňové sazby stejné jako rozložení uplatňovaných odpočtů výdajů na VaV od základu daně uvedené v části B. Nejvyšší část nepřímé veřejné podpory VaV směřuje do soukromých podniků ve Zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C). V roce 2014 to bylo 1 663 mil. Kč (73 % z celkové částky nepřímé veřejné podpory VaV v ČR). Přitom v roce 2007 byl tento podíl o 10 procentních bodů vyšší.

V posledních třech letech dochází k postupnému snižování podílu nepřímé veřejné podpory VaV získané podniky ve zpracovatelském průmyslu, a to zejména ve prospěch podniků v Informačních a komunikačních činnostech (CZ-NACE J), kde tento podíl naopak narostl ze 7 % v roce 2007 na 12 % v roce 2014.

GRAF C4 Nepřímá veřejná podpora VaV podle odvětvových sekcí klasifikace CZ-NACE (mil. Kč; struktura v %), 2010 a 2014

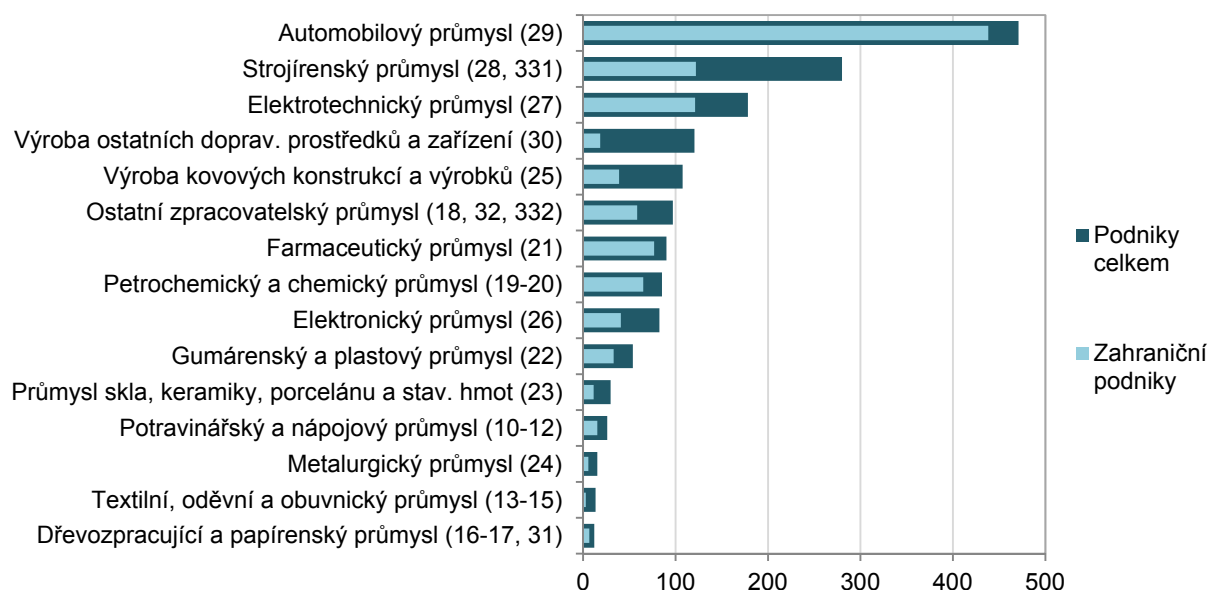
Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

V roce 2014 směřovala více než třetina nepřímé veřejné podpory VaV v rámci zpracovatelského průmyslu do odvětví automobilového průmyslu (471 mil. Kč). Jednalo se především o velké soukromé podniky pod zahraniční kontrolou. Oproti roku 2013 došlo v tomto odvětví k poklesu nepřímé veřejné podpory VaV o 23 % díky nižšímu uplatněnému odečtu výdajů na VaV v roce 2014.

Ve strojírenském průmyslu, v němž podniky obdržely druhou nejvyšší souhrnnou částku nepřímé veřejné podpory VaV ve výši 280 mil. Kč, byl podíl získané podpory u soukromých domácích subjektů vyšší než u zahraničních podniků (66 % ku 44 %). Tento fakt je způsoben jednak vysokým zastoupením příjemců podpory z řad domácích podniků – 81 % z celkového počtu podniků, které přijaly v roce 2014 v tomto odvětví nepřímou veřejnou podporu VaV a dále relativně malým zastoupením velkých podniků. Významný z pohledu obdržené nepřímé veřejné podpory VaV (178 mil. Kč) byl v roce 2014 ještě elektrotechnický průmysl (podíl 11 % z celkové částky nepřímé veřejné podpory VaV ve zpracovatelském průmyslu).

¹³ Svou roli hrálo také snížení sazby daně mezi roky 2008 a 2009 o jeden procentní bod (z 21 % na 20 %). V roce 2008 poklesly i celkové výdaje na VaV prováděný v podnicích, které byly financované z vlastních zdrojů podniků.

GRAF C5: Nepřímá veřejná podpora VaV ve zpracovatelském průmyslu podle odvětví klasifikace CZ-NACE v mil. Kč, 2014

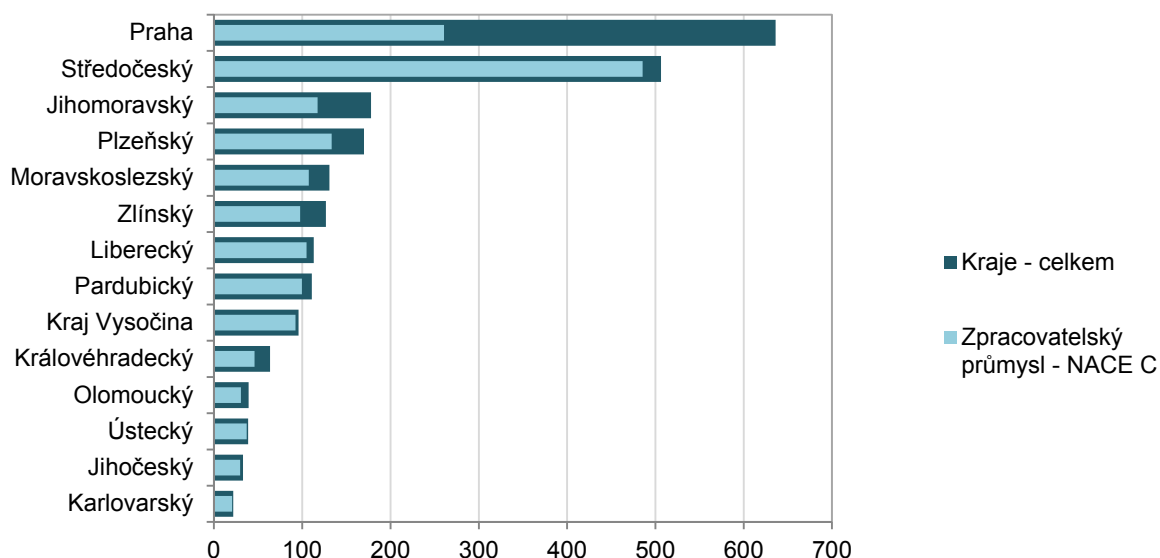

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

3.4.5 Podle sídla soukromých podniků (kraje)

Z regionálního pohledu, podle kraje sídla podniku provádějícího výzkum a vývoj, směřovala nepřímá veřejná podpora VaV v roce 2014 zejména do dvou regionů (v souhrnu 50 %) – hlavního města Prahy (636 mil. Kč) a Středočeského kraje (506 mil. Kč). V Praze využily nepřímou veřejnou podporu VaV nejvíce soukromé podniky ve zpracovatelském průmyslu (261 mil. Kč) a v informačních a komunikačních činnostech (175 mil. Kč). V případě Středočeského kraje směřovala nepřímá veřejná podpora VaV z 96 % (485 mil. Kč) do podniků působících ve zpracovatelském průmyslu. V kraji Vysočina a Ústeckém kraji čerpaly téměř veškerou nepřímou veřejnou podporu VaV podniky ve zpracovatelském průmyslu.

GRAF C6: Nepřímá veřejná podpora VaV podle kraje sídla podniku dle klasifikace CZ-NUTS v mil. Kč, 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR

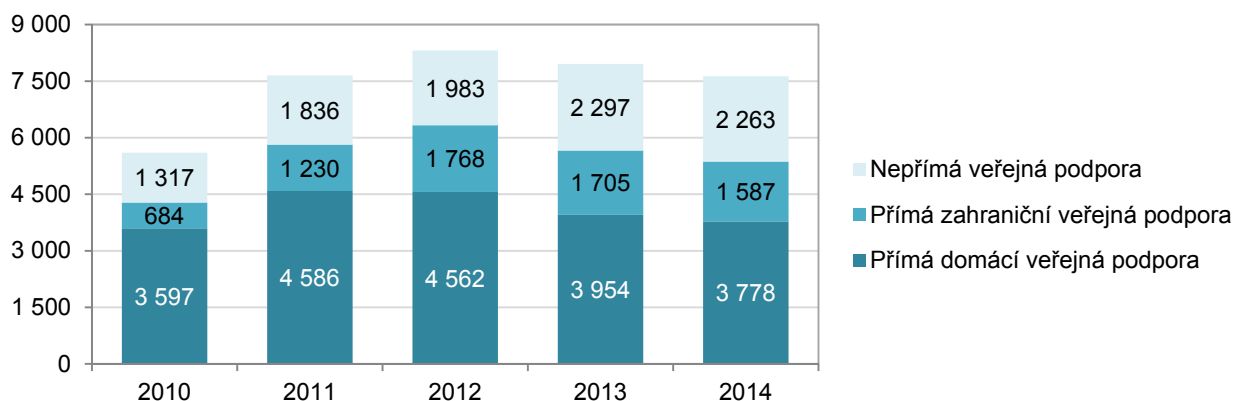

3.4.6 Srovnání výše přímé a nepřímé veřejné podpory VaV

Soukromé podniky obdržely v roce 2014 veřejnou podporu na provádění svých výzkumných a vývojových činností v celkové výši 7 628 mil. Kč. Jak již bylo výše uvedeno, z této částky podniky obdržely formou nepřímé podpory 2 263 mil. Kč. Formou přímé podpory z domácích zdrojů získaly 3 778 mil. Kč. Ze zahraniční, zejména pak z EU fondů (Operační programy), pak obdržely dalších 1 587 mil. Kč, přičemž dvě třetiny této částky (905 mil. Kč) směřovaly do středních podniků.

Celková veřejná podpora plynoucí soukromým podnikům v období let 2007 až 2014 kulminovala v roce 2012, kdy dosáhla souhrnné výše 8 313 mil. Kč. Pak začala klesat zejména díky snížení přímé veřejné domácí podpory a v roce 2014 i přímé veřejné zahraniční podpory.

GRAF C7: Celková veřejná podpora VaV v soukromých podnicích podle typu podpory v mil. Kč, 2010–2014

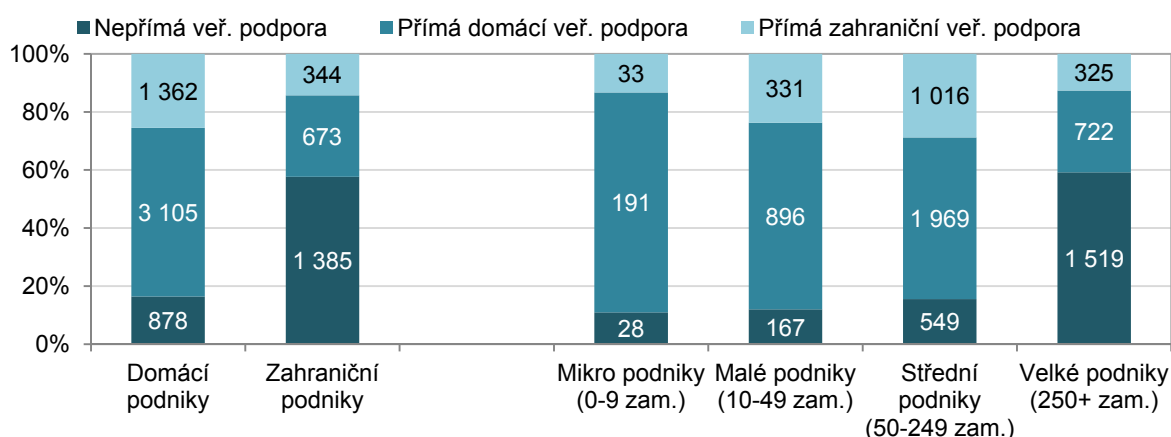

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

Průměrná výše přímé veřejné domácí podpory připadající na jeden podnik se v roce 2014 vyšplhala na hodnotu 3,7 mil. Kč. V případě přímé zahraniční podpory to bylo 7,7 mil. Kč. V průměru nejnižší podporu získaly soukromé podniky u nepřímé podpory VaV – 1,8 mil. Kč na jeden podnik.

U přímé veřejné domácí podpory byly hlavními příjemci střední podniky, které získaly 52 % z celkové částky této podpory. V případě nepřímé podpory VaV směřovala převážná část do velkých podniků, což bylo dáno celkovou výší odečtených výdajů na VaV¹⁴.

GRAF C8: Celková veřejná podpora VaV podle typu podpory, vlastnictví a velikosti podniku (mil. Kč, struktura v %), 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

¹⁴ Přímá veřejná podpora je cílena spíše na malé a střední podniky, kdežto nepřímou veřejnou podporu může obdržet jakýkoliv subjekt provádějící VaV, pokud splní náležitosti dané zákonem.

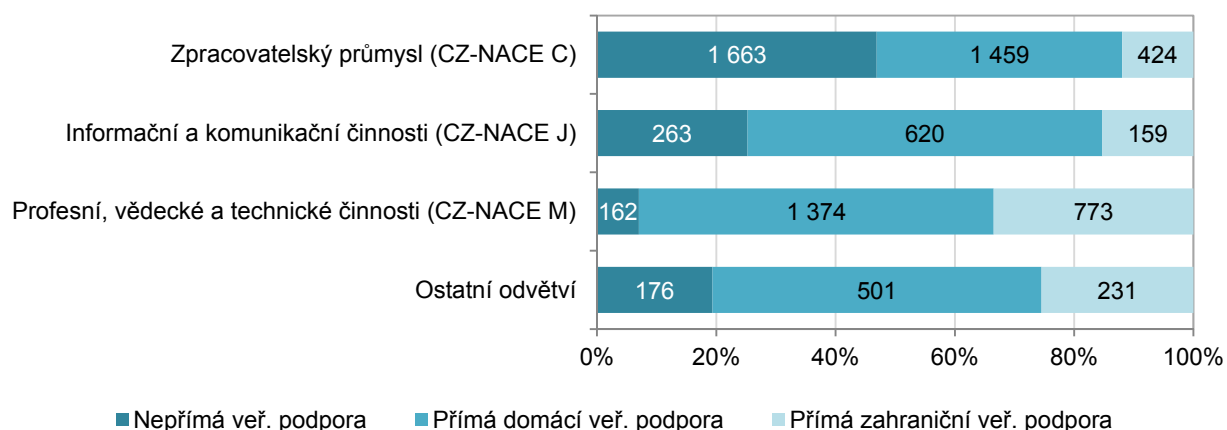

V portfoliu získané veřejné podpory VaV u zahraničních podniků převládla v roce 2014 nepřímá podpora (1 385 mil. Kč) nad přímou podporou (965 mil. Kč). Z celkové částky přímé veřejné podpory pak připadaly téměř dvě třetiny (673 mil. Kč) na přímou podporu z domácích zdrojů. Domácí podniky naopak získaly více prostřednictvím přímé veřejné podpory (4 400 mil. Kč) než nepřímé podpory (878 mil. Kč).

U velmi malých, malých a středních podniků zcela převládá (s téměř 90 procenty) přímá veřejná podpora VaV. U velkých podniků naopak mírně převažuje nepřímá veřejná podpora VaV s 59 % podílem na celkové veřejné podpoře získané v roce 2014 těmito subjekty.

Pokud se podíváme na tři nejvýznamnější odvětví z pohledu přijaté veřejné podpory na VaV, pak pouze ve zpracovatelském průmyslu (CZ-NACE C) je poměr přímé (53 %) a nepřímé (47 %) veřejné podpory VaV více méně vyrovnaný. U zbývajících dvou sekcí – Informační a komunikační činnosti (CZ-NACE J) a Profesní, vědecké a technické činnosti (CZ-NACE M) – výrazně převládá přímá veřejná podpora VaV nad nepřímou. Důvodem je vysoké zastoupení malých a středních domácích podniků.

GRAF C9: Celková veřejná podpora VaV podle typu podpory, odvětvových sekcí klasifikace CZ-NACE (mil. Kč, struktura v %), 2014

Zdroj: ČSÚ podle administrativních dat GFR, ČSÚ - Šetření o VaV (VTR 5-01)

3.5 Nepřímá veřejná podpora VaV v mezinárodním kontextu

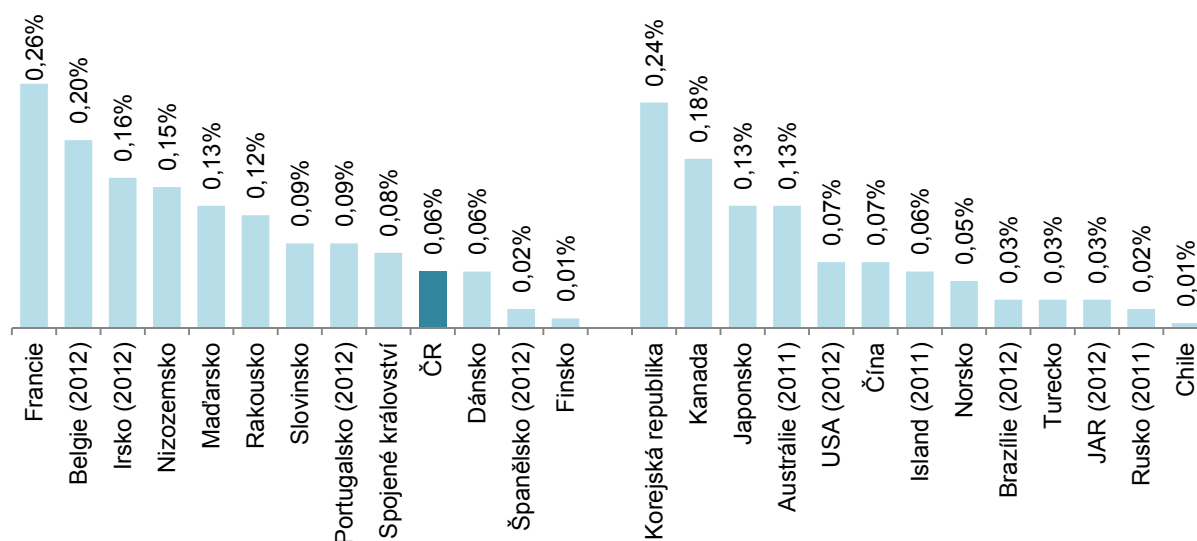
Nepřímá veřejná (daňová) podpora VaV je v zemích OECD hojně využívaným nástrojem podpory VaV v podnikové sféře. Až na šest zemí mohou ve všech členských zemích OECD podniky využít některou z možností daňové podpory VaV. Mezi země, v nichž daňová podpora VaV není zavedena, patří i Německo, náš hlavní obchodní partner.

3.5.1 Podíl nepřímé veřejné podpory VaV na hrubém domácím produktu

Nejvyšší podíl nepřímé veřejné podpory VaV k HDP byl v roce 2013 z vybraných zemí OECD dosažen ve Francii (0,26 %). V této zemi jako v jedné z mála dosáhla výše nepřímé podpory VaV vyšší hodnoty než výše financování VaV v soukromých podnicích přímo ze státního rozpočtu. Druhou zemí s nejvyšším podílem nepřímé veřejné podpory VaV na HDP byla Korejská republika (0,24 %). Zajímavá je pozice České republiky. Ta se s podílem nepřímé veřejné podpory VaV k HDP ve výši 0,06 % ocitla na úrovni Dánska (0,06 %), Spojených států (0,07 % v roce 2012) a Číny (0,07 %). V rámci tzv. nových členských zemí EU jsou na tom lépe než ČR pouze Maďarsko (0,13 %) a Slovinsko (0,09 %).

V případě Finska (0,01 %), které stále patří k zemím s vysokou mírou investic do VaV v EU, byl nástroj daňové podpory VaV zaveden až v roce 2013. Daňová podpora ve Finsku ovšem nezohledňuje výši výdajů na VaV. V Číně dosáhl podíl nepřímé veřejné podpory VaV na HDP v roce 2013 výše zmíněného podílu 0,07 %. Lze předpokládat, že tento podíl bude do budoucna dále narůstat, neboť čínské firmy v posledních letech masivně investují do výzkumu a vývoje.

GRAF D1: Nepřímá veřejná podpora VaV podniků ve vybraných zemích OECD v roce 2013 (podíl na HDP)

Zdroj: OECD 2016

3.5.2 Výše nepřímé veřejné podpory VaV v paritě kupní síly

Nejvyšší absolutní částku nepřímé veřejné podpory VaV, měřeno v paritě kupní síly, obdržely v roce 2011 podniky ve Spojených státech (10 843 mil. USD). Na druhém místě se umístila Čína s poskytnutou nepřímou podporou VaV ve výši 9 478 mil. USD. Další místa obsadily dvě velké asijské ekonomiky – Japonsko a Korejská republika. Jak již bylo řečeno, lze předpokládat, že vzhledem k překotným investicím do VaV

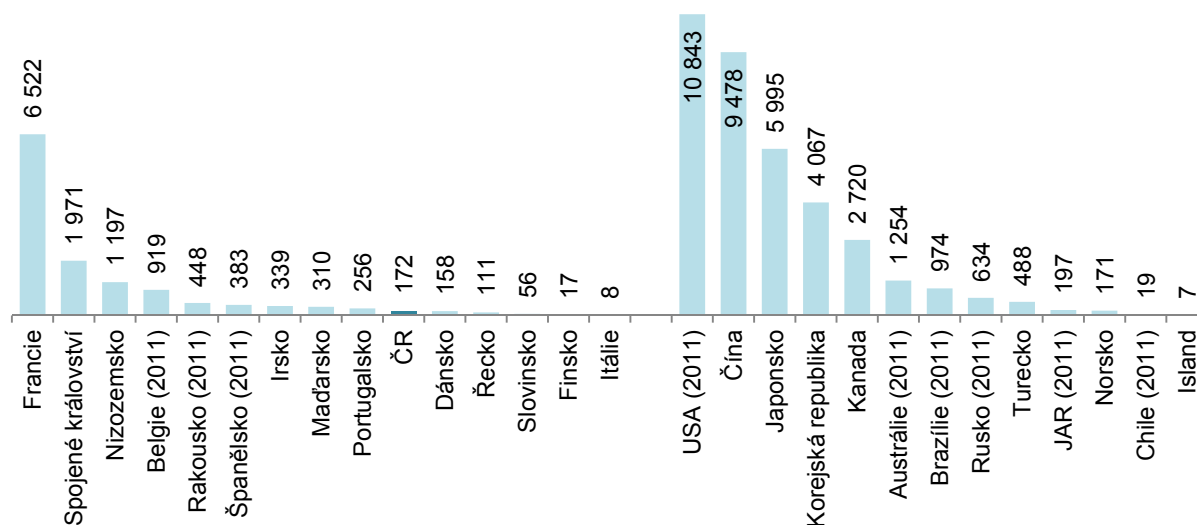

v posledních letech¹⁵, se Čína výší nepřímé podpory VaV bude blížit Spojeným státům americkým. Uvedené země – USA a Čína – používají jako nástroj nepřímé veřejné podpory slevu na dani¹⁶.

V Evropské unii využívají nepřímou veřejnou podporu VaV nejvíce firmy ve Francii, kde nepřímá veřejná podpora VaV v roce 2014 dosáhla 6 522 mil. USD v PPP, což je třikrát více než ve Velké Británii (1 971 mil. USD v PPP).

Pozice České republiky je úměrná velikosti ekonomiky a objemu výdajů podniků na výzkum a vývoj. V roce 2013 dosáhla výše nepřímé veřejné podpory VaV v ČR 172 mil. USD (měřeno v paritě kupní síly). Z tzv. nových členských zemí EU nás výší nepřímé veřejné podpory VaV předstihlo pouze Maďarsko (310 mil. USD v paritě kupní síly).

GRAF D2: Nepřímá veřejná podpora VaV u podniků ve vybraných zemích v roce 2013 v mil. USD (v paritě kupní síly)

Zdroj: OECD 2016

¹⁵ V roce 2010 dosáhl v Číně podíl výdajů na VaV na HDP 1,73 %. V roce 2014 to již bylo 2,05 %. Podíl výdajů na VaV v podnikatelském sektoru na HDP činil v roce 2013 1,54 %. Pro srovnání: v USA ve stejném roce to bylo 1,94 %.

¹⁶ Blíže k nástrojům nepřímé veřejné podpory VaV v zemích OECD viz: <http://www.oecd.org/sti/rd-tax-stats.htm>